

INDIE

Vyprávění o lidech, svatejch řekách a tygrovi, kterýho jsme nechytli.

Někdy koncem roku 1999 jsme dostali nápad procestovat severní část Indie. Většina známých si myslela, že takovou pitominu jistě nemyslíme vážně a časem, až nám dojdou rizika takové cesty, své rozhodnutí změníme. Zmýlili se. Kupovali jsme každou knihu, ve které se dala najít zmínka o Indii, studovali mapy a průvodce, vystříhovali novinové články o politické situaci v Asii a den co den jsme s Ničkou konzultovali plán cesty a hlavně rozpočet, který nám stále nevycházel. Bylo to proto, že jsme se začátkem roku 2000 přestěhovali z Kladna do Prahy a byt bylo nutné odkoupit za horentní sumu.

"Nemáme ani na byt," zoufala si Nička, "natož na Indii. Kde na to chceš vzít?"

"Indie se nevzdám. Byt musí počkat. V nejhorším půjdeme bydlet na chalupu."

Tvrdošíjně jsem odmítal být rozumný a svým zarputilým nadšením jsem nakonec Ničku přesvědčil, že do Indie se pojede, ať už nám rozpočet vyjde či ne.

Ve Středisku cestovní medicíny jsme dostali nejen všelijaká očkovací séra, ale i několik cenných rad, jak se vyhnout zdravotním problémům. Další dobré rady jsme získali od lidí, kteří již v Indii byli, a z odborné literatury. Všechny rozumy jsme shrnuli: S hygienou to tam nebude žádná sláva. Jídlo a pití budeme pečlivě cenzurovat, a kousne-li nás nějaký tvor, určitě bude mít vzteklinu.

"Ty magore!" zaječela úvodem máma, když jsme ji a tátu přišli poprosit, zda budou hlídat psa během našeho pobytu v Indii. "Snad nechcete do té smradlavý Indie?! Je to tam samej svrab a neštovice. Mrzí vás zdraví? Víš, jak nám trvalo, než jsme tě vychovali, a ty teď takhle hazarduješ se životem. Podívej, jak je Blanka slabá, a ty jí chceš táhnout do takový prdele, kde není ani co žrát! Co tam chceš jako dělat? Dyk tam není nic hezkýho. Akorát červy ve střevech si přivezete, ty blbče!"

Kázání bylo dlouhé a opakovalo se mnohokrát. Nakonec rodiče přislíbili, že se o Artíka postarají. Blížil se listopad a přípravy na cestu vrcholily. Do kletrů nandat nějaké hadry, zkontrolovat cestovní lékárníčku, nakoupit filmy do foťáku a vyčistit kameru, na indickém konzulátu vyzvednout víza, koupit letenky, dolárky ukrýt do bot a na dalších sto míst.

Při loučení:

Kamarádi - dali nám talismany a pak byli nezvykle zaražení s divným výrazem ve tváři.

Máma a táta Krejčovi - celkem vyrovnaně popřáli šťastnou cestu, ale jistě je skličovaly obavy.

Táta Pachman - nabádal nás, abychom nikde zbytečně neriskovali.

Máma Pachmanová - nebude spát a nakonec prý ze strachu o nás dostane mrtvici.

Babička - jako obvykle nám udělala křížek na čelo a plakala.

No a švagr Eli nám, jako zástupce ostatních příbuzných, řekl dvě věci: 1. "Kdyby něco. Viděli ste Forestgampa? Tak utíkejte!" 2. "Opatrně, protože jestli se nevrátíte, tak sežeru Arta a budu vám chodit chcát a blít na hrob."

31. 10. 2000

Let z Ruzyně do Frankfurtu trval pouhých padesát minut. Tam jsme si přesedli do létajícího Titaniku společnosti Lufthansa, naplněného převážně indickou smetánkou, oblečenou do bílých pyžam a turbanů. 6130 kilometrů naší cesty uběhlo klidně v bezmračných výškách. Popíjeli jsme víno s mladým Indem, pracujícím u počítačové firmy v USA. Jmenoval se Neerat Tain. Zul si boty a opěvoval krásu indických měst.

Hodinky jsme přetočili na místní čas. Byla hluboká noc, když jsme začali klesat k Delhi, hlavnímu městu Indie. Nejen změna výšky nám činila potíže. Do našich útroh zasel semínko strachu i Neerat, když řekl, že města oplývají nejen krásou, ale taky špínou a nemocemi. Delhi prý je přelidněné a mezi tolika lidmi se vždy najdou tací, co si brousí zuby na zazobané, bílé tváře. Samozřejmě jsme o problémech indických měst již věděli, ale jinak působí čtené slovo a jinak slovo pravého Inda, i když zamerikanizovaného a opilého vínem.

1. 11. 2000 asi hodina po půlnoci

DENÍK:Z letiště nás přiblíží taxikář odvezl do ulice, nacházející se nedaleko vlakového nádraží v Novém Delhi. Řídí se vpravo, jezdí se vlevo. Z aut se line extrajedovatej smog. Je dusno - nedýchateľno. Podél cesty se plouží osel, kráva, pes a v prachu polehávají lidé. Rikšové spí ve svých rikšách. Ať jsme se snažili sebevíc, levné ubytování jsme nedostali. Taxikář tvrdí, že ubytovna, kam c hceme, již neexistuje. Vzdáváme to a uleháme v nadstandardním pokoji hotelu Ajanta. Pokoj s větrákem a televizí, ale za 1.000,- RpSotva jsme opustili letadlo, lepi se na nás moulové, co nám sahají na batohy a hned tvrdě vymáhají dýško....

Budí nás podivný hluk. Do hlasitého troubení klaksonů se prolíná lidské pokřikování a zpěv jakéhosi muslima. Taky slyšíme ptáky, štěkot psů a zvuky z nějakého chléva.

"Vstávej Ničko. Venku se něco děje!"

Vylezli jsme na malý balkónek s výhledem na hlavní ulici a pochopili, že se neděje nic zvláštního. Bylo ráno a my se probudili v Indii.

DELHI

Delhi, česky Dillí, bylo již ve starověku známé pod jménem Indraprastha. Bývalo a je hlavním městem země, možná i pro to, že tvoří střed mezi významnými indickými městy. Během let nějakí hajzlíci šestkrát Dillí zničili. Po sedmé ho vybudoval Šáhdžahán. Proto se mu taky říká Šáhdžahánábád. Město leží na břehu řeky Jamuny, přítoku Gangy. Někdy kolem roku 1931 sir Edward Lutyens k starému Dillí přišel "Nové", plné úředních budov a širokých ulic, z nichž je nejznámější ta, co vede od Brány Indie k prezidentskému paláci.

Tak zhruba takovouto informaci jsme si o městu přečetli doma. To ostatní, to podstatné, jsme zvěděli během několika následujících hodin. Poznali jsme, že indické město není minulost, současnost a budoucnost, ale všechny tyto tři veličiny zároveň. Že na rozdíl od českých měst ta indická nejsou jen nějaké domy, cesty, auta a lidé, ale jsou to organismy, podobné klokotajícímu guláši, z kterých cítíte tlukot srdce, pach a živočišné teplo. Skočili jsme do Dillí (do toho hrnce guláše) a málem jsme se utopili.

DENÍK:I když je náš hotel jeden z nejluxusnějších, stojí na ulici, která připomíná rušnou polní cestu.... Je dusno, tak kolem 30 °C, a to nám včera Neerat tvrdil, že v tuto roční dobu bývá maximálně 15°C....Nejistými kroky čvachtáme v podivných kalužích na první průzkum okolí. Špína, bordel, chlápci chtějí na zeď a kolem plují nepohoršené ženy v hedvábných, krásně barevných sári. Červená tečka na čele odráží lesk slunce....

Kouleme chameleonovskými očima na všechny strany a komentář omezujeme na věty jako: "Fuj! Bacha, bacha, ať do toho nevrázíš! Ty, vole, viděla jsi to? Hele, Zdeny, hele von to meje v tý močůvce! Ničko, nekoukej na ně tak blbě."

O rameno se mi nenuceně oťřela bílá kráva. Zjevila se tak náhle, jako by spadla z jiné planety. Uhnul jsem a drcnul přitom do Ničky. Ta zavravorala a jen taktak uskočila před zběsile troubící rikšou. Klestíme si cestu k nedalekému vlakovému nádraží. Koupit lístky není snadná věc. Nejprve vyplňujeme formulář, kam, kdy, s kým, proč, odkud, s čím, ke komu, na jak dlouho a v jaké náladě chceme jet. Potom ve speciální kanceláři určené pouze pro zahraniční cestující vyčkáváme v dlouhé frontě zájemců o normální pitomej lístek na vlak. Konečně přistupujeme před několik úředníků a předkládáme náš formulář. Úředníci ho luští. Kontrolují, zda souhlasí uvedená čísla pasů a zda máme platná víza. Vysvětlujeme, co znamená Česká Republika. "Ne, my nejsme z Ruska. A Němci taky ne! Jsme Češi. Č e š i, rozumíte? Československo!"

"Á, Čechoslověnsko," svitlo jednomu úřadovi a začal se usmívat, "I know, Ivan Lendl."

"No vidíte, Lendl už je sice Američan, ale pochází z Čech. Stejně jako Baťa," ukazují směrem k jedné reklamní ceduli.

Zmátl jsem je, tím Baťa. Zřejmě nevěděli, že je to jméno. Opět se radí. Pak jedna paní vyplnila na počítači naši jízdenku. Dvakrát slušným vlakem do Varanasi. Sláva. Vyndal jsem peníze, že zaplatím.

"Ukažte nám nejprve potvrzení úřadu, u kterého jste si cizí měnu směnil za naši."

"Nemám žádné potvrzení. Peníze jsem si měnil na letišti a žádný papír jsem nedostal." Úředníci se opět radí. Jejich poradu jsem ukončil zatřepáním bankovkou. "Tak dáte nám ten lístek?" Dali nám ho.

Jelikož se byrokracii v Indii nadmíru dobře daří, zajezdili jsme si na úředním šimlu mnohokrát. Pokoušeli jsme se to brát jako nevšední, velice zábavnou jízdu na kolotoči.

V hale nádražní budovy spí po zemi množství žebráků i cestujících čekajících na vlak. Zdoláváme tu živoucí překážkovou dráhu a v smogovém oparu si vybíráme důvěryhodného rikšouna.

DENÍK:16.00 Odpoledne jsme prožili v doprovodu rikši - sympatáka. Nejprve nás odvezl k Červené pevnosti postavené převážně z červeného pískovce. Tato monumentální stavba vznikla někdy po roce 1638 díky nadšení Šáhžahána. U hlavní brány do pevnosti se konala náboženská slavnost. Na hinduisty tu z helikoptéry padaly tisíce okvětních lístků růží. Jeden spadl Niče do výstřihu. Víc než samotná pevnost nás však zaujala kobra v košíku. Zaklínač foukal na pišťalku a hada plácal po hlavě, když se mu zdálo, že usíná. Náš zájem o hada nás stál 120 Rp. Zato jsem mohl vyfotit Ničku s hrozným kolem krku a s nebezpečnou kobrou u nohou....

Začínáme si připadat jako nejpitomějšší turisté amatéři, kteří za ty nejbanálnější kejkle vyprázdni ochotně peněženku. Hele had, koukni a zaplať. Hele, opička s bubínkem, koukni a zaplať. Hele já jsem Ind, koukni se na mě a zaplať.

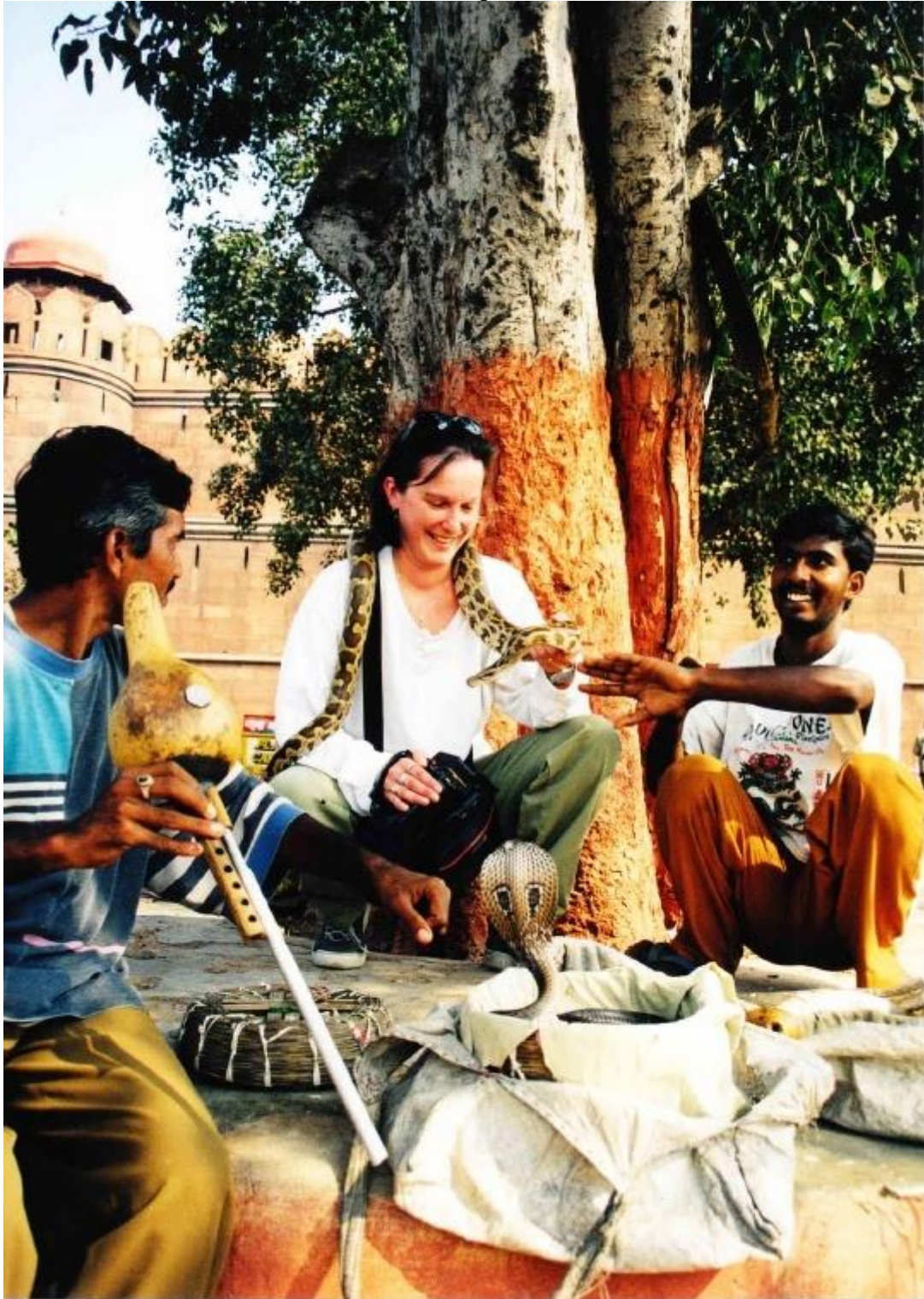
Trojčlankou našeho sympatáka pokračujeme k Bráně Indie ležící stejně jako prezidentský palác na nádherné třídě Rádž Path. Jízda to je divoká. Strachujeme se o naše kolena, protože nám z mrňavé rikši přechnívají a vždy jen o chlup je míjejí kolemjedoucí stroje. Brána Indie připomíná Vítězný oblouk v Paříži. Popravdě řečeno, brána a celé Nové Dillí odráží vliv britské nadvlády. Tohle přece není Orient, znuděně přešlapujeme na anglicky sestřiženém trávníku a pobízíme Daulata Ramu, aby šlápl na pedál a odvezl nás někam dle jeho libosti, hlavně ne do Disneylandu. Ramu pochopil, a proto jsme místo k Velké mešitě, největší v Indii, jeli k hinduistickému chrámečku utopenému v spleti neuklizených uliček.

"No, vidíš, Ramu, to je ono."

Sundali jsme boty a snažili se uvěřit, že věřící nekradou. V botách bylo schováno asi 400,- dolarů. Náš rikša se pozdravil s pánem hlídajícím velký botník u brány do svatyně. Pán se uklonil a dál s otevřenou pusou zíral na dvojce kecky, které vypadaly v té spouště žabek nepřírozně monstrózní.

Vonné tyčky, mumlání modliteb, zvonky a bosé nohy na vyhřáté, do hladka ošoupané podlaze. Krásné místo pro debatu o náboženství, pomyslili jsme si. Bystrý Ramu to vycítil a začal nás seznamovat se spleťtým systémem náboženských názorů hinduismu. U každé z početných okolo stojících soch se zastavil a poučil nás, co je to za boha, kdo jsou jeho božští rodiče a jaké má božské sourozence. Dál taky, proč se k němu lidé modlí a jaké na sebe bere podoby.

U Červené pevnosti

Hinduismus vyznává většina Indů. Zbytek se hlásí k buddhismu, islámu a nějakým sektám, jako například sikhům. No a nevěřící? Podle našeho názoru se v Indii vyskytoval jednou jeden, ale ten už zemřel a jeho duše splynula s Bráhmou.

Tak tedy nejvyšším je Brahma - stvořitel. Je tak božský, že se o něm raději nemluví. Takovým hinduistickým Kristem je bůh Višnu, vtělení Brahmy. Višnu dohlíží na pořádek světa i vesmíru. Přináší dobro a v různých podobách trestá zlo. Nejznámější z těchto podob jsou ideální pán, král Ráma a učitel Kršna. Třetím z velkých bohů je Šiva - ničitel a stvořitel, jehož ženou je bohyně Parvati, známá spíše jako Kálí, bohyně smrti. Jeden ze synů Šivy a Kálí je bůh se sloní hlavou, Ganeš. Ganeš má na starosti učení a psaní. Zjevuje se na válečném voze taženém myšmi. Je z bohů nejoblíbenějším, protože přináší štěstí.

Z jediné bytosti povstaly nové -
Šiva a Višnu a Brahma to jsou -
jednou ten, po druhé zase ti oba
střídavě na prvním místě vždy jdou.

Koukali jsme na sochu Ganeši a nevěřící si, že se na nás tlačí dav, z nějž vyzařovalo veliké nadšení. Ramu nás decentně opustil. Davem byla početná indická rodinka na výletě. Tiskli a hladili naše ruce. Hlava rodiny nás nainstaloval mezi děti, ženy, bratry, sestry a sochu Ganešovu a zuřivě fotil do rodinného alba.

"Ničko, voni si nás spletli s nějakým suprstár!"

Před odchodem z chrámu nám jeden svatý muž pověsil na krk věnec žlutých květů a na čelo prstem obtiskl červenou barvu. Zabručeli jsme "óóhm", on nám poželhal a to pouze za deset rupií.

Odpoledne se chýlilo k večeru. Ramu s námi objedlal ještě několik krámků se suvenýry a pokaždé dostal od prodavačů odměnu, přestože jsme u nich neutratili ani flok.

DENÍK:Na ulici se furt troubí. Kola, rikši, auta, vozy i trakaře jsou vybaveny troubidlem nebo zvonidlem. Je-li na cestě jakákoliv překážka, nebrzdí se, ale troubí se. Není-li na cestě žádná překážka, troubí se preventivně taky. Jen na krávu se troubí zlehýnka, je svatá... Nádraží Nové Dillí. Odjíždíme do Varanasi. Ptáme se desetkrát, než se nám v tom blázinci podařilo najít náš vlak a náš vagon.... Poněkud lepší třída. Ostatní vagony praskají ve švech. Je v nich tma. Mají místo skel v oknech mříže a skrz mříže trčí z vlaku ruce, nohy a zavazadla. Zmatek kočírují uniformovaní muži, kteří rázně usměřňují cestující dlouhými, bambusovými holemi.... Spolucestující z našeho kupé zakoupili na peróně řetězy a zámečky a teď si přivazují zavazadla. Zámečky nefungují.... Naše kletry jsme si nacpali pod tělo jako kvočna kuřata....pojedeme celou noc.... Ničku nějaký kluk štípnul do prdelky. Ona je středem zájmu všech pánů. Je vysoká, má kalhoty, odhalené vlasy i tvář a má bílou pleť. Prostě pro Indý velice exotická....

Na noc přinesl průvodčí polštářek a deku. Dále dostáváme zdarma panáčka čaje. Čaj je ve vlacích nabízen nepřetržitě dnem i nocí. Čajáři nosí obrovskou plechovou konvici se silně oslazeným čajem, který se zalévá horkým mlékem, a neúnavně vykřikují: "Čaj, čaj, čaj, čajííí!" Zákazníků mají stále dost. Čaj se leje buď do zamatlaných sklínek, nebo do plastových štamprdlí.

2. 11. 2000

Za svítání jsme se přimáčkli k okénku a pozorně sledujeme krajinu. Je tak zajímavá, že zapomínáme na velký hlad kroučící naše útroby. Vesničky, kde se od středověku nic nezměnilo, políčka s rýží, dobytek. Polonazí vesničané po kolena v blátě se oháněli dřevěným náradím, ženy na zídky lepily kravský trus. Usušenými hovny se topí, protože dřeva je nedostatek. Těch několik stromů, které jsme z vlaku viděli, mělo na kmenech pořadové číslo, to

aby úřady, chránící tyto zbytky porostů, měly přehled. Po neupravených cestách pohublé krávy tahaly dvoukolé káry, v klidu rákosím zarostlých mokřin se bělaly volavky a z výspy mávaly na vlak děti. Zdánlivá idyla venkova. Řeklo by se, proč se tak tísni v špinavých metropolích, když je na vesnici tak útulně? Vypěstují si zde nějakou tu zeleninku, zapíchnou si slípek a hlavně jsou na sluníčku a netrápí je kravál a smog. Jenže pravda je taková, že teprve nedávno se díky pomoci cizích států podařilo takzvanou zelenou revolucí potlačit na venkově hladomor.

DENÍK:už podruhé se bavím s Indem, který si myslí, že Čechy jsou v Rusku. Je to pán cestující z Pákistánu, celkem vzdělaný ouřada, ale nevěří, že Čechy jsou samostatný stát s vlastním jazykem. Jsme pro něj ruskou kolonií a basta.... Nička odmítá pít čajíček, to aby náhodou nemusela na ohavnej hajzlík, na kterém je místo mísy jen pokaděná díra v podlaze.... Paní sedící naproti má na prstech u nohy nádherné prstýnky. Ženy jsou ve svých sári všechny něčím krásné. Škoda, že některým zpod sári kouká tlustej pupek.... Na mnoha místech jsme viděli namalovaný hákový kříž, tak nechvalně užívaný fašounama. Pro hinduisty symbolizuje štěstí. Malují ho nad dveře, lisují ho do karoserií svých automobilů i strojů a tesají ho do kamených zdí chrámů....

VARANASI

Varanasi má tři názvy. Hindský Benares, také Kashi a britský název Varanasi, tvořený slovy Varuna a Asi, což znamená Město mezi dvěma řekami. Mezi Jamunou a Gangou. Každý hinduista touží navštívit Varanasi a vyšplouchat se v posvátných vodách Gangy. Koupel v Ganze totiž očišťuje tělo i duši od hříchů a ostatních špatností a léčí jakékoliv nemoci. Ganga vytéká z himálajského ledovce Gaumukh. Dříve tekla bohu Višnuovi z palce, ale on ji daroval lidstvu. Božská řeka je spásou a kdo je pohřben do její náruče, může být osvobozen z cyklu reinkarnace. Varansi je pro Hindy tím nejsvětějším krematoriem, městem mrtvých. Pro nás městem, kde se zastavil čas.

Do města jsme dorazili zrovna v době svátků, takže běžné dva miliony obyvatel se o nějaký ten miliónek rozrostly, řekl nám nějaký starý rikša. Ony svátky jsou v Indii skoro pořád. To bychom mohli zavést i u nás. Žádná práce, ráno pojíst sváteční rýži, zajít se opláchnout do Vltavy, k večeri sváteční čaj nebo nějaké to modlení. V Indii je potrava duševní cennější než ta hmotná. Ind se hlavně musí poklonit bohům, ale najíst se, koupit nový kus hadru na hlavu, přijít včas do práce? Když něco neudělá teď, udělá to zítra nebo v příštím životě. Klídek.

Sehnali jsme pokoj v hotelu Buddha. Na jeho nevelké, vzorně udržované zahrádce si připadáme jako v oáze. Ubytovaní jsou zde jen turisté - běloši. Vypili jsme pivo, pro které běžel kluk z personálu na druhý konec města, snědli jsme pikantně ochucenou rýži a pak honem najmout nějakého z rikšů, číhajících u hotelu.

Nejdříve jedeme do chrámu Matky Indie. Tou matkou je Indira Gandhi. Bývalá předsedkyně vlády, potlačující hnutí Sikhů, byla po krvavém vládním útoku na Zlatý chrám v Amritsaru zavražděna rozhořčenými sikhskými členy své osobní stráže. Měla stejné jméno i stejnou smrt jako chlapík, co beze zbraně donutil roku 1947 odsouhlasit britskou vládu nezávislost Indie. Móhándás Gándhí, Máhatmá - Velká duše. Nejznámější muž Indie, apoštol nenásilí, mystik, světec, prorok, uctívaný Otec národa. Má podobiznu na bankovce, jsou mu zasvěcené chrámy, parky, ulice nesou jeho jméno. Muž, který dokázal hýbat celou Indií, zemřel tak jako Indira rukou atentátníka. V chrámu Matky Indie se uctívá Indira i Mahátma. Oba tam mají podobiznu ve zlatém rámečku. Zbytek výzdoby tvoří obří plastická mapa Indie, vyplňující téměř celý prostor chrámu.

DENÍK:když se nás chlápek, prodávající v tomto chrámu pohledy, ptal, kolik lidí je v naší zemi, a my mu řekli, že asi deset a půl miliónu, náramně se pobavil. To je prý tolik, jako ve městě. Co to jsme za zemi?.... Míjíme pestrý a povykující průvod. Jakási volební kampaň.... V Benares se tká nejlepší hedvábí, tak ho jedem omrknout....

Náš rikša, takový floutek, se obratně proklestil do temných uliček obývaných muslimskou komunitou. Jeden jeho známý, muslimský obchodník s hedvábím, mu za každého přivezeného, potencionálního zákazníka, vyplácí drobnou odměnu. Obchodník nám hrdě představil svoji fabriku. V uličce, tak těsné, že se do ní nevešel sluneční paprsek, v komůrkách ještě těsnějších, u letitých stavů pracovala obchodníková rodina. Špinavé a hubené dětičky nás tahaly za kalhoty. Na zemi ležely krysy a páchnoucí zbytky zeleniny. Prohlídku ukončil obchodník v prodejně. Zuli jsme boty a posadili se na matraci pokrývající celý prostor místnosti. Kolem zdí bylo v policích vyloženo hedvábí všech velikostí a barev.

"Dáte si čaj?" Ptal se nás a mával na pomocníka. "Nebo kafe?" Začal s pomocníkem vyndávat hedvábí z polic a rozprostírat ho k našim nohám. Vyndávali a rozprostírali úžasným tempem. Stále nabízeli čaj, kafe a sledovali, který ze to hedvábný kousek si hodláme koupit. Naše ujišťování, že opravdu nechceme nic, nebrali na vědomí. V několika minutách nám z hromady čouhaly jen uši.

DENÍK:Hluboce se musíme sklonit nad dovedností indických řidičů. Mají sice strašné stroje, ale zapeklitý, pro Evropana šokující, dopravní chaos, zvládají bravurně. Napadlo mě převzít řízení, ale musel jsem si přiznat, že bych ujel maximálně 3 metry, než bych to do někoho narval. Je zde spousta nepsaných pravidel, jako třeba tohle: Jeden nenaložený cyklorikša kapánek štrejchnul o naší rikšu, která mu nečekaně zkrížila cestu. To bylo křiku na jeho hlavu. Dokonce přiběhl jeden pán, co postával opodál, a rikšu pořádně nakop do prdele. Vinu nesl podle nás náš řidič, jenže pravidlo zní, přednost má vždy ten, kdo veze zákazníka.... většina dopravních "přestupků" se řeší křikem nebo kopancema.....

SÁRNÁTH

Několik kilometrů od Varanasi se rozkládá dřívější buddhistická metropole, kterou nejprve přetvořili hinduisté, a pak, roku 1194 srovnali se zemí muslimové. Na troskách byly později vystavěny nové chrámy, zahrady a parky, v kterých meditují nejen buddhisté, ale i já s Ničkou. Je zde nezvykle klidno a čisto. Udržované záhony květin, jezírka a palmy. Celé krajině kolem Sárnáthu se říká Migadava - Jelení háj, protože jeden rádža, lovec, se v dávných dobách skamarádil s Jelením králem a prohlásil les u Sárnáthu za nedotknutelné útočiště jelenů.

Mrkli jsme se nejdřív do muzea na Buddhovo kolo zákona a dalších pár šutrů vyzdobených buddhistickou symbolikou, potom na 46 m vysokou stúpu Dhamekh, co z dálky vypadá jako vesmírná raketa, a nakonec jsme zašli k chrámu Mulgandha Kuti - Vihar. Tenhle chrám postavili poměrně nedávno a dovnitř posadili zlatého Buddhu na zlatý trůn. Stáli jsme u chrámu a koukali, jak si vedle polomrtvého psa lehl na rohožku mnich v pomerančovém hábitu. Kámen nádvoří byl od slunce rozpálený a k odpočinku přímo lákal. Kousek vedle od chrámu se tísnil hlouček lidí kolem nenápadného altánku. Zamířili jsme tam, a když jsme našponovali krky, uviděli jsme v altánu společnost sedících figurín. Kamenné postavy byly oděné do pestrých šatů a zasypané květy. Celý altán byl omotaný modlitebními praporky.

"Co to je za Matějskou?" zeptal jsem se Ničky. Ještě že okolostojící mé otázce nerozuměli. Aha, támhleten v čele je vedoucí a ti ostatní jsou starší rada podniku. Pak mi to cvaklo a byl jsem doma.

"Už vím, Ničko! Posvátný Sárnáth. Tohle musí bejt to místo, kde Buddha prvně kázal."

Nenápadné, a přesto velice významné místo. Siddhártha, mladý princ teprve v devětadvaceti opustil veget královského paláce. Poznal, že život má také stinné stránky. Například chudobu, hlad, nemoci, utrpení nebo smrt. Rozhodl se zbavit těchto bolavých trnů života. Nejprve to zkusil jako asketa. Putoval a neměl nic, jenom hlad a dlouhý vlasy. Zavrhl materiální svět. Ale nakonec při hledání pravdy pochopil, že tělo je podřízeno mysli. Bude tedy lepší, spíše než tělo ovládat svoji mysl. Sedl si pod strom a tak dlouho ovládal mysl, až se mu to podařilo. Došel osvícení a stal se Buddhou, Probuzeným. Chtěl říct lidem, že ví, jak uniknout z neustálého koloběhu znovuzrození, jak poznat úplnou pravdu, jak dosáhnout

nirvány. Prošel se do Sárnáthu a pěti asketům objasnil osmidílnou cestu k oproštění od touhy po moci, požitcích a dlouhém životě. Správné porozumění, správný úmysl, správná řeč, správné jednání, správný život, správné usilování, správné uvědomování si a správné soustředění. Osm rad na cestu k nirváně.

Stojíme v hloučku a už je nám jasno, co je to za parádu. Buddha má první promluvu. Asketi poslouchají, lidé kolem poslouchají, já i Nička nastavujeme uši a poslouchá i ten starý pes a mnich ležící opodál.

Opouštíme Sárnáth a rikša nás veze k nějaké okrajové části Varanasi. Vlastně jsme mu neřekli, kam chceme.

"Hej, kluku!" křikl jsem na něj, "Kam to s náma vlastně jedeš?" Můj povyk zanikl v řevu dvoutaktu a populární indické kapely, kterou nám pro zpříjemnění cesty chlapec pouštěl na plné koule.

"Hele," zatřásl jsem mu ramenem, nahnul se k němu a zaryčel do ucha, "kam nás vezeš?" Vozítko skákalo po neupravené cestě a z okolních špinavých chatrčí vykukovali zvědavci.

"Ó, Ká, ty přítel, já ukážu něco speciálního." odpověděl kluk a dál se věnoval hlubokým výmolům na cestě.

Zastavili jsme u vysoké zdi před bránou svítící novotou. Rikša vypnul motor i muziku. Rozhostilo se ticho. To něco speciálního byl čerstvě postavený buddhistický klášter. Několik mnichů bloumalo v nádherné zahradě, několik jich meditovalo pod zlatou střechou kláštera. Na kašně tvaru draka seděla ještěrka a kývala hlavičkou. "Dong! Dong! Dong!" temný zvuk gongu doprovázel modlení. Zlehýnka, po špičkách, opouštíme to snové místo, aby se snad ta duchovní, silou nabitá atmosféra naší přítomností nenarušila. Několik metrů od zdi kláštera stojí kráva. Pod jejím ocasem se krčí dvě drobné ženy zahalené do šátků a hnetou holýma rukama z kravských lejniček placky, budoucí topivo.

DENÍK:Kuriozita: Bankovky často sešívají sešívačkou, drží pak pěkně u sebe.Je-li třeba je oddělit, stačí trhnout a je to. Bohužel bankovky potom vypadají jako nefalšovaný ementál. Poznali jsme, že Indové neopovrhují ani tou nejodpornější bankovkou. Muslimové dokonce utržený peníz líbají a přikládají na čelo.... Zdeny si k obědu poručil kuře s něčím. Tou dobou ještě chudák kuře běhalo po dvorku a tak nám přišli sdělit, že to bude "chvilí" trvat. Naštěstí měli i vegetariánskou stravu.... Mé první indické pivo se jmenovalo Black Label, stálo 50,- rupií a chutnalo jako to nejhorší české, to znamená - dalo se to pít....

"Vzhůru na Gai ghát!" řekli jsme si s Ničkou. Podvečer na břehu Gangy bude jistě nádherný. Vezl nás takový nedomrdlý, upocený rikša. Zdálo se, že k řece tímto hlemýždím tempem nikdy nedojedeme.

"Má lejtka, jak moucha a třese sebou jako před skonáním. Hele, Ničko, já to vezmu za něj a budem tam dřív." Přebral jsem od udiveného rikši říditka a šlápl do pedálů. A ejhle! Ona, se ta zrezivělá kraksna nehnula ani o píd'. Ze všech sil jsem zabral. Svaly na nohou jsem měl napnuté k prasknutí, když se rikša velice zvolna hnula kupředu. "Ta svině musí mít nejmíň sto kilo!" omlouval jsem před Ničkou a desítkou rozchechtaných fandů svůj špatný rozjezd. Jel jsem. První, druhé, třetí šlápnutí. Pak ulička vedoucí ke ghátu trochu změnila směr a já chtěl stroj stočit. Jenže ta tři kola měla svou hlavu, a tak jsem skončil ve strouze. Mrňavý, vyzábělý rikša se smál pod knír. Poplácal jsem ho po rameni a uznale prohlédl jeho titěrnou tělesnou konstrukci, v které se ukrýval Herkules.

Gai ghátu vévodila socha bílé krávy. Na prostorných schodech se povalovaly květy, svíčky, misky z lisovaných listů, do kterých se lije bramboračka i keramické mističky, do kterých se lije kapka čaje. Na schodech vedoucích až do řeky postávali prodavači buráků. Oříšky praží na kovových pilinách a balí do starých novin. Ve vzduchu byl cítit vonný olej, vonné tyčky, nějaké jídlo a hlavně řeka. Přiběhlo několik dětí a koukalo nám do kamery. Stmívalo se a ghát měl magickou atmosféru. Nedaleko ghátu na prašném plácku leželo stádo

krav, těch černých potomků afrických buvolů. Šli jsme tam. Krávy měly slintavku. Teklo jim z huby a z očí, ale jinak vypadaly spokojeně. Rozvalovaly se v písku a podřimovaly. Několik krav se lísalo k asi dvanáctiletému chlapci, který se o ně staral. Pasáček mě poprosil o fotku. Blejsknul jsem ho u jeho rohatých miláčků a řekl si o jeho adresu, abych mu mohl snímek zaslat. Vzal můj deník a s vypětím sil napsal: Ramu, Gai Ghát, Varanasi. Už je to rok a já stále váhám fotku poslat do několikamilionového města na takhle blbě strohou adresu. Nedošla by. I když vlastně, kdo ví?

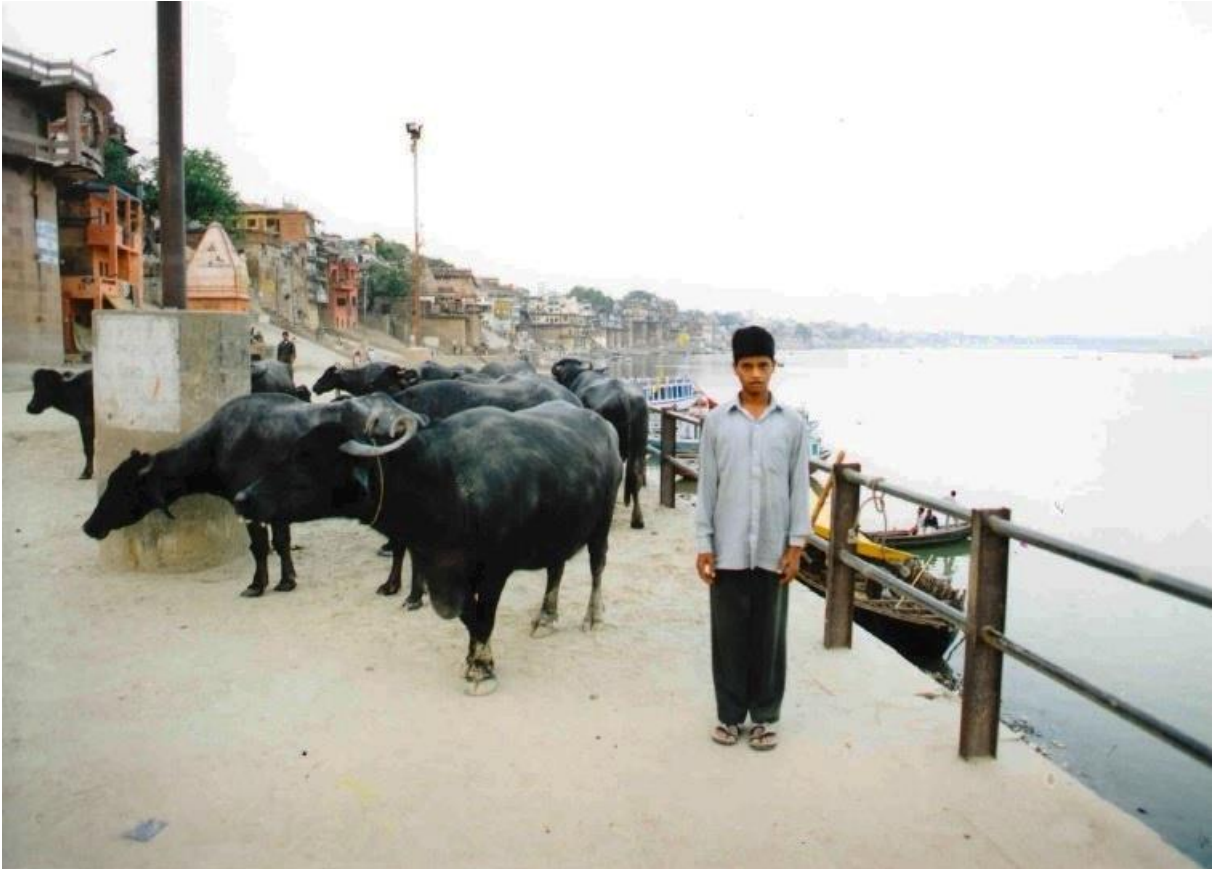
Měli jsme za sebou namáhavý den. Chtěli jsme se už vrátit do hotelu. Šero se změnilo ve tmou. Nad hladinou řeky, na dlouhých bidlech, hořely lucerny, světla za mrtvé. Vzpomněli jsme si na pohřební průvod, co jsme míjeli odpoledne. Na jednoduchých nosítkách z bambusu nesli mrtvého, přikrytého bílou plentou. Procesí mířilo k řece. Vzpomněli jsme si, protože jsme uslyšeli rachot bubnů a ucítili kouř.

"Ničko, počkej. Není to daleko. Dalo by se tam dojít podél řeky." Ukazoval jsem směrem k dvěma hořícím hranicím.

"Ty se chceš jít koukat na mrtvolý?" řekla Nička a zašklebila se.

"Zase tak pozdě není a určitě to bude zajímavý." Věděl jsem, že i když se Nička šklebí, je zvědavější než já. Ještě ani neřekla, jestli půjdeme, a už chystala Minoltu. Doufala, že by se mohlo podařit několik unikátních snímků. Focení hořících mrtvol byl ale nepřekonatelný problém. Jakmile hindové zmerčí aparát, nerozšlapou ho, ale dovedně se nakupí před objektiv, čímž jakýkoliv záběr znemožní.

Pasák krav Ramu

Manikarnika ghat určený ke spalování mrtvých byl zahalen v dýmu. Kolem byly naskládány hromady dřeva. Jeden z hloučku rozjařených pozůstalých, starší muž s bílým plnovousem, nás pozdravil a dovedl k hranicím. Namísto pláče a smutku bubnování a radostný tanec. Zemřelého čeká lepší budoucnost, neboť za ní odchází ve vlnách Gangy.

DENÍK: Postup kremace: 1. Pochod ulicemi. Mrtvola na nosítkách zabalená do zlatě zdobených šatů, květů a pak několika vrstev hadrů, podle toho, z jak zámožné je rodiny.

2. Příchod k řece. Nosítka s mrtvým se ponoří do vody. Mrtvému odkryjí tvář a celé tělo omyjí.

3. Připraví se hranice. Bohatí mají větší. (Dřevo je drahé a vzácné. Polena, která již hoří zbytečně, se uhasí a prodávají dál.) Mimo to, čím výše byl zesnulý na společenském žebříčku, tím blíže k řece mu je popřáno uhořet.

4. Mrtvého odvážou z nosítek a položí ho na hranici. Potom je zatěžkán. Na prsa se mu dá nějaké větší poleno.

5. Pak přijde "zapalovač". Do snopku rákosí položí žhavý uhlík. Zapalovač kouřícím snopkem zamává mrtvému nad hlavou a pak ho několikrát obejde.

6. Snop se rozhoří. Hranice se zapaluje. Pozůstalí začnou tančit v rytmu bicích nástrojů.

7. Kolem hranice chodí chlapi - dómové s bidlem a upravují oheň tak, aby vše co nejlépe shořelo. Proti smradu občas do ohně nalijí vonný olej. Je-li málo dřeva a vše neshoří, hodí se do vody kromě popela i větší kousky, no a co? Případně si nějakou tu kostičku odnesou kolem se potulující psi.

Nasáklí jsme kouřem i zvláštní atmosférou kremace. Vraceli jsme se mlčky do hotelu s tvářemi rozpálenými od ohně. Život nám připadal tak křehký a pomíjivý. Prach jsi a v prach se obrátíš. Viděli jsme to, cítili a i sáhnout jsme si mohli. Duši odnesla řeka a tělo spálil oheň. Přirozené a vůbec ne nechutné, jak jsme si zprvu mysleli.

3. 11. 2000

Po páté hodině ranní usedáme do pronajatého člunu a obeplouváme gháty poseté tisíci věřících. Modlí se, koupou a perou šaty. Praní spočívá v omlácení namočené látky o šutr. Následné sušení prádla probíhá na vyhrátých schodech. Poutníci nabírají vodu do lahví a odvázejí ji domů těm, kteří se ke Ganze nedostali. Voda je lék pro tělo i duši. Téměř všichni Gangu pijí a myslím, že bez následků. Je to divné, protože do Gangy vypouští sajrajt několik fabrik. Do řeky je také svedena povrchová kanalizace z celého Varanasi. Po schodech ghatů se do vody valí tuny kašovitě špíny. Taky jsme neodolali pokušení poznat moc řeky, a tak jsme si nechali požehnat od svatého muže, sedícího na břehu pod obřím slunečníkem. Skropil nám Gangou hlavu i ruce.

Ranní očista

"A taky si nabere do flašky," domluvili jsme se. Žlutou a zkalenou vodu jsem se zapřením schoval na dno batohu. Asi po třech týdnech jsem se bavil se študovaným klukem z Dillí.

"Hele, řekni mi, jak je možný," povídám mu, "že lidi pijou takovouhle hrůzu a nic jim není." Vytáhl jsem z batohu lahvičku a strčil mu ji před nos.

"Co to sakra je?" Brejlil jsem na vodu v lahvi. Byla naprosto čistá a bez zápachu. Voda jak z křišťálové studánky a ne ze špinavé Gangy.

"Je čistá? Je čistá!" říkám klukovi.

"No, a jaká by měla být?" on na to, "vždyť je svatá."

"Ale když jsem jí nabíral, takováhle nebyla." skuhral jsem. "Jak to?"

Na to mi už nic neřekl. Nechápal, na co se ptám a proč se divím něčemu tak samozřejmému.

Na ulici před naším hotelem jsme jedno ráno viděli mrtvou opici. Byl to samec z tlupy makaků potulujících se po střechách okolních domů. Když jsme se večer vrátili do hotelu, zašel jsem se na opičí mrtvolku podívat. Někdo ji přikryl hadrem a k hlavě jí přistrčil zrezlou

plechovku s vodou. Zpozorněl jsem a při pečlivém prohlédnutí zkrvaveného těla zjistil, že makak neznatelně dýchá. Určitě umíral a trpěl. Přistoupilo ke mně několik lidí.

"Co se jí stalo?" zeptal jsem se. Jeden z mužů poklekl a sejmul opičce z těla zasviněný šátek. Na zádech měla chuděra hluboké, krvácející rány. Prý špatně skočila a padla na dráty vysokého napětí. Lidé na opičku soucitně hleděli. Bylo to pro ně zraněné posvátné zvíře. Možná jeden z pomocníků boha Hanumana, no a tak zkrátit opici utrpení milosrdným zabitím nikoho ani nenapadlo. Navrhl jsem, zda ba jí nešlo odvézt k doktorovi. Všiml jsem si na jedné z ulic bílé budovy s nápisem "Veterina".

"Kolik by stál doktor?" ptám se, "mohl bych přispět," nabídl jsem se. Někdo z hloučku už táhl dvoukolák a ostatní začali opici nakládat.

"Moment," tlumil jsem jejich nadšení, "neřekl jsem, že zaplatím doktora. Jen přispěju." Netušil jsem, kolik by mohla stát léčba, nebo spíš utracení opice, ale zřejmě moc pro mou kapsu. Raději jsem zbaběle celou společnost opustil.

Druhý den ráno jsem šel k opičce znovu. Zajímalo mně, zda již umřela. K mému údivu stále dýchala. Dokonce plynuleji a silněji než včera. Někdo ji odtáhl do stínu a posadili k ní starou babu ošetřovatelku. Ta jí polévala rány vodou z Gangy. Vodou opici i napájela. Svatou vodou z Gangy, jediným, a tím nejlepším lékem. Jako doplněk léčby stařena ovívala opici igelitákem. Večer jsem k makakovi šel potřetí. Pozdravil jsem muže stojící kolem. Usmívali se. Posvátná Ganga učinila zázrak a smrtelné zranění vyléčila za dva dny tak, že sice opičák stále jen ležel, ale již užíral banán a dokonce na mě vycenil zuby. Nepochyboval jsem o tom, že si ještě párkrát lokne z plechovky a odhopsá do korun stromů.

"No vidíš," zašeptal jsem mu na rozloučenou, "šlo to i bez doktora a zadarmo."

Zraněný makak z Varanasi

Nejkrásnější ze všech zemí Indie je zářící,
růžovým je naším sadem a my v ní jsme slavíci....
....Svatý proude širé Gangy, vzpomeneš-li oněch dní,
kdy můj lid se k vodě blížil, aby žízeň zhasil z ní?....

Muhammad Ikbál: "Můj Hindustán."

DENÍK:Na malém plácku nad řekou jsme objevili kuriózní fitcentrum. Mladíci, zahalení pouze do lehkých bederních roušek tam kolem sebe mávali různě těžkými, dřevěnými palicemi. Tento cvik pravděpodobně odkoukali od Ivánka ve filmu Mrazík.... Zchvácený rikša nás zavezl na poštu. Všelíjaké fronty k všelijakým okýnkům. Hrůza! Tady stojí pánská fronta. Táhle dámská. Vedle zase fronta cizinců, nebo fronta od nikud nikam. Zoufáme si. Několikrát jsme se dostali k okýnku, ale ouřada nás posílá k jinému. Ptám se snad stokrát, kam se máme postavit. Odpovědi se různí, a tak nám nezbývá, než se obrnit trpělivostí a zkoušet to dál. Nakonec se podařilo a u přepážky, kde jsme již několikrát byli, jsme zakoupili známky na pohled. Z hygienických důvodů jsme nechtěli ohmatané známky olíznout, a protože nás poštovní úřad psychicky vyčerpal, triviální řešení, na známky plivnout, nikoho z nás nenapadlo. Nosili jsme pohlednice celý den, než jsme se dostali ke kohoutku s vodou....

Z pošty míříme k nádraží pro lístky na vlak, abychom ty podělaný úřady měli z krku. Pořádně to hřeje a našemu rikšovi musí být zle. Je sice zvyklý vozit do školy i deset dětí, nalepených na sedátku jako roj včel, ale váha dvou normálně vykrmených Čecháčků ho zmáhá. Statečně s námi šlape až do areálu proslulé hinduistické university a potom k Opičímu chrámu. Takový opičí chrám se najde skoro v každém městě. Je to vlastně přezdívkou pro chrám, kde význam přítomnosti opic předčil význam boha, jemuž je chrám zasvěcen.

Hrc, cink a ratata, natrásáme své zadky na malém sedátku rikši a železná madýlka po stranách nám při každé vymetené d'ouře dělají do hýždí modřiny.

Hinduistická univerzita. Starý muž, asi vysloužilý profesor, pro nás deset minut hrdě přednášel o historii školy a o něčem, ale nerozuměli jsme mu, protože měl úplně zdevastované tesáky a huhňal. I tak jsme pochopili, že Univerzita v Benares má v Indii i ve světě jistě dobré renomé. Budovy mají anglický ráz. Keře i trávníky jsou sestříhlé, cesty široké. I studenti vypadají anglicky. Tak jako ve většině indických škol, i tady jsou žáci navlečeni do školních uniforem a mají pečlivě utaženou kravatu. Nebýt Višnuova chrámu, vklíněného do středu komplexu školních budov a vilek personálu, vypadalo to spíš jako na Harvardu než na hinduistické půdě. V chrámu stál ve vyschlé, zašpiněné kašně kamenný nosorožec s věncem afrikánů na rohu a hned vedle přešlapoval kluk, který se ze mě snažil něco vyždímat. (Žebrající děti si pro zdůraznění svého ubohého stavu pěstují u nosu nudli. Nechutná móda!) Višnuovi, strážícímu vchod do chrámu, místo nudle visel u nosu padesátikilový roj sršánů. Raděj kvapem mizíme, než si Višnua kýchne. Zato z Opičího chrámu se nám nechtělo. Usadili jsme se na nádvoří pod mohutným stromem, symbolizujícím boha Višnu a Šivu. Stál tu jistě stovky let. Omšelý a tajemný stejně jako chrám. Jeho větve prorůstaly do zdí a jeho vzdušné kořeny i popínavé rostliny na něm uchycené vedly odnikud nikam. Co je chrám a co strom? Zkrátka dokonalá symbióza. Navíc do té harmonie byli skvěle začleněni Indové i mnohočlenná tlupa makaků. Jen já s Ničkou ten soulad trošku kazili, ale kašlali jsme na to.

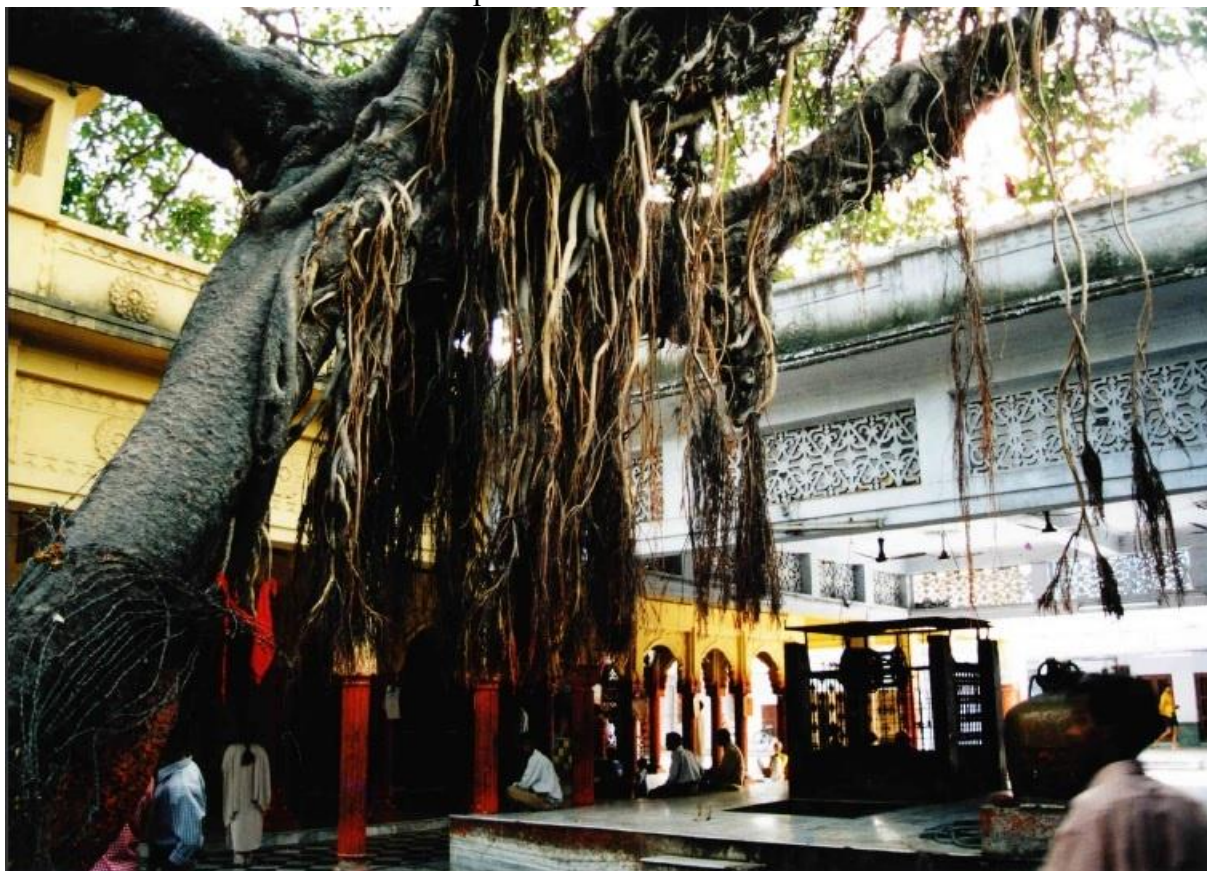
DENÍK:Před usnutím jsme sledovali v televizi náboženský kanál.... Zdeny nakoupil větvičky datuun ze stromu neem, které se na jednom konci rozžvýkají a slouží místo zubního kartáčku, a teď váhá, zda je má použít.... Přestože Indové o svůj chrup celkem dbají, mají ho často v žalostném stavu, protože od dětství podléhají zlovyku žvýkání tabáků a betelu. Miniaturní pojízdné trafiky s širokým

*sortimentem baleného tabáku a s dostatečnou zásobou namočených betelových listů stojí na každém kroku. Pánové si narvou list
a v něm zabalený oříšek s dalšími nezbytnými přísadami do úst, no a litrové plivance barvy krve potom rozšívají na všechny strany. Muž, co nenesí bradku nebo knír, a muž, který nežvýká, není mužem....*

4. 11. 2000

Poslední den v Benares. Uličkou, širokou sotva dva metry, se dereme ke Zlatému chrámu. Stěží se kolem sebe protáhnou dva lidé, přesto míváme i několik krav. V té myší díře byly krámky jako dlaň s bronzovými soškami, s tolik v Indii oblíbenými vonnými esencemi a s jedinečným hedvábím. Kromě toho, ulička tenká jak vlas ukryvala chrám, jehož střechu zdobí 800 kg zlata a skupinka opic. Koukat na něj šlo jen z povzdálí. Do chrámu totiž smí jen hinduisté, a kdo by s tím nesouhlasil, může to konzultovat s několika bdělými policajty.

Opičí chrám ve Varanasi

Omámeni vůní parfémů jsme se nechali ukecat a sedli si na pohovku k prodáváči hedvábí. Když prodavač jeden pěkný hedvábný kousek na důkaz jeho kvality zapálil a proměnil v prach, neodolali jsme a koupili si zlatem vyšívaný šál.

"Tak a zbytek dne patří Ganze."

"Jasně, jasně, ale ještě si koupím nějaký suvenýrek. Jo?" Nička na to. A tak zatímco já, s několika chlápky, stěhoval na schody Dasaswamedh ghatu dřevěnou, hnusně těžkou plošinu pro panditi - kněze, Nička si kupovala červené korále.

Nad Gangou se klenou dva mosty, střídavě ucpané dopravou. Třetí most se neklene, je pontonový a v provozu jen v určitých měsících. Pracně jsme se dobývali k druhému břehu kolonou zahalenou smogem. Odměnou za naše snažení byla zpustlá barabizna Ram Nagar, dříve mahárádžova, nyní obývaná jen několika osly a partou zbídačených hafanů. Ram Nagar je muzeum. Nefunkční dělo a na jedné zdi několik barevných fresek. Možná i něco víc, ale

nás muzea nebaví. Na odchodu údiv a smutek protáhl naše obličejě při pohledu na chlapce s kartáčem v ruce, který ze zdi sadisticky odstraňoval dokonalé malby. Za rejžákem zůstávala jen černá zeď. Holá zeď, staré dělo a klid, který hlídá hrstka vojáků, povalující se na kavalcích rozestavěných u vstupní brány.

Jen kousek od pevnosti byl však rušný přívoz. Na písčitém břehu se houfovaly skupinky obložené balíky, mířící za prací, za rodinami do chrámů i do škol. Podlouhlé, přetížené čluny hrozily překlopit davy ze svých palub. Převozník uchopí bidlo, výjimečně nahodí motor a zavelí: "Tak pozor, odplouváme!"

Nato dav lidí a skotu na palubách zmlkne a znehybní.

Škola i tržiště jsou od přístavu, coby kamenem dohodil. Tam jsme cucali kokakolu neurčitého stáří. Sklo na lahvích pořádně odřená, plechové zátky zrezivělé, ale náplň bez vady. Opodál stařík v chatrči žmoulal v dlaních listí. Vyráběl eukalyptové, velice oblíbené cigaretky. Jiný stařík s vnukem na počkání opravovali žabky a botky divokých vzhledů. A ještě jiný muž podřepil a v dívčí pozici se vyčůral. V řece se blaženě máčely černé krávy a nechaly si od pasáků drhnout hřbety.

DENÍK:děti se kolem stále kupí a šťastně nás osahávají. Pak nastavují žebravě ručičky a volají: "Halo ser! Helo ser! Giv mi rupís!" nejhůř koukali cestáři. Přestali nosit asfalt ve svých bambusových ošatkách, protože naše rikša byla nucena zastavit kvůli zácpě a oni spatřili Ničku, bílou bohyni. Oblečení jen do turbanů a lehkých bederních sukýnek přistoupili těsně k nám. Moji přítomnost nebrali na vědomí. S hubou dokořán vyvalili oči a začali se na Ničku eroticky zubit.... V zastrčeném koutu Varanasi objevujeme smetiště. Je to místo, kde je o něco více bordelu než jinde. Na svinstvu se válí několik prasátek. Smetiště obývá i muž, co se o něj stará a který vyháni takové opovázlivce, jako jsme my, takové, kteří si chtějí smeták vyfotit.... Svět je malý. Do našeho hotelu přijela uštvaná skupinka turistů. Její průvodce Marek z CK Livingstone nám poradil něco na cestu a my jemu na oplátku pár potřebných telefonních čísel. Jeho svěřenci s ním už prolítali celou Indii. Bombaj, Kalkata a taky Káthmándú v Nepálu a nevím co ještě. Vše v takovém vražedném tempu, že jejich dojmy se slily dohromady, a bylo na nich vidět, že se nemůžou dočkat, až ten maratón skončí a oni se svalí do křesel s pivkem v ruce a pustí si českou televizi. Na dotaz, jak bylo v Indii, většina z nich odpoví: "Di do hajzlu s celou Indii, ty vole!"

Na hranicích města stojí místo benzinových čerpadel stanice pro potěchu ducha, kde dnem i nocí prodávají stále čerstvé žlutokvěté věnce. Každý řidič zastaví, koupí si věnec, pověsí ho na zpětné zrcátko nebo na krk a pokračuje v jízdě přesvědčen, že fetiš ho ochrání před nástrahami cesty. I náš rikša ověnil stroj a bez nehody nás dovezl na nádraží Mughalserai, vzdálené 12 km od Varanasi. Využívali jsme jeho služby již od rána, přesto se nám cena, kterou označil za přátelskou, zdála značně přehnaná.

"Ten pošuk chce od nás osm set!"

"Je to hajzl vydrídušská. Řekni mu to," supěla Nička. Já zahrál dovedně vztek, vyvalil oči a strkal tomu darebovi dvě stovky s pocitem, že i ty jsou příliš.

"Osm set, pane," trval na svém rikša a tvářil se uraženě. Já hrál, on taky, jenže lépe.

"Ne! Ses snad zbláznil," zvyšoval jsem hlas, "dám ti tři sta a dost." Otočil jsem se na Ničku, jestli souhlasí. Pokrčila rameny a takticky opouštěla bojiště.

"Tři sta málo, celý den, to osm set," nato Ind. "Dobrá cena je osm set. Že jo kamarádi?!" Pronesl k hordě rikšů a balíkářů, kteří se znenadání vynořili odnikud a obohatili divadelní scénu.

"Osm set, óosm set, to gúúd sér," souhlasně mručeli.

"Ne a ne!" rozhodl jsem se bojovat do poslední kapky krve.

"Tak co?" ptala se Nička. "Dal's mu tři sta?"

"Byli v přesile. Nakonec jsem vysolil 650 rupií," přiznal jsem sklesle a přísahal, že příště budu velice, velice tvrdý a nepřepatím Indý ani o pěták. Bohužel se mi tento slib nezdařilo do důsledku splnit, i když jsem se během cesty ve smlouvání cen mistrně zdokonalil.

Mughalserai tonulo v strašidelné tmě. Na špinavém perónu spali cestující i žebráci. Pár lidí se motalo kolem stánku s ovocem a u pojízdné trafiky. Nádraží s každým vlakem na čas ožilo, ale jinak bylo klidné, temné, páchnoucí. Nička se na mě při čekání tiskla. Zdála se mi křečovitá a stále více a více blednoucí.

"Kdy už to přijede? Já to tu nevydržím," špitla. "Mám z nich hrůzu."

"Je fakt, že jsou oprsklý. Koukni, tomu psovi běhají přes čumák a lezou i po těch spáčích. Vlastně lezou i pod vlakem, po kufrech a vůbec, sakra jedeš, mrcho!" nakopl jsem jedno tělíčko mířící k nám. "Neboj, lásko, klid, oni ti nic neudělají, i když..." Raději jsme postavili hradbu z našich kletrů. Byly všude a byly jich tisíce. Nádraží Mughalserai bylo zamořené krysami.

DENÍK:vlak je tu. Druhá třída. Děs! V první třídě, v té, co jsme jeli do Varanasi, platilo: Jeden člověk - jedno lůžko. Ve druhé třídě platí: Na jedno lůžko se pohodlně vejdou minimálně tři.... Probojovali jsme se k našemu kupé. Je plné, přesto se do něj odhodlaně zavrtáváme. Každému, kdo divně kouká, mávám před nosem místenkami. Indové si nás pozorně měří. Zdáme se jim příliš vybledlí a taky moc přerostlí.... V každém kupé je celkem šest míst. Na noc se pomocí sklopného mechanismu vytvořilo šest lůžek. Jelikož jsme senzaci, uvolňují nám celá dvě lůžka. Ostatní lehátka připomínají přemnožený kurník. Snažíme se šetřit místem. Batohy si klademe pod hlavu. Já pak ještě přibírám na lůžko chlapce, pro kterého v kurníku nevyzbyla ani píď. Stočil se mi k nohám jako štěně. Spí a hřeje a já vím, že dva dny cesty vydržíme, i když se to zprvu zdálo nemožné.... Je 05.00 hod. Už se nám nechce spát. Vlak se rytmicky kolébá placatou krajinou, mezi poli a záplavami, které zatím nestačily vyschnout. Prodávači nabízejí čaj, boty a vajíčka natvrdo.... Zdeny právě kameruje naše spolucestující. Ti přestávají papat rýží, žvýkat tabák, mluvit a mrkat. Absolutní štronzo....

Slunce počalo ohřívat den a brzy roztavilo i naši, noci a přítomností kamery poněkud zamrzlou vlakovou společnost. Velice zajímavou společnost. Dva Evropany, obložené muslimskými školáky v bílých čepičkách, pak mladíka z Nepálu a několik hinduistů. Skupince přirozeně velel nejstarší muž, kterého Nička pro jeho úbor přezdila Tílkař. Hlasitě řval na vetřelce, kteří si troufali k nám šoupnout něco ze své bagáže. Bagáž nebývá jen kufr s šatstvem, ale i bedna cibule, krabice mouky nebo třeba ohromný pytel brambor. Rozhodoval, kdo a kde bude spát. Otcovsky něco radil chlapcům a nás se pokoušel krmit rýží, tradičně dochucovanou v špinavé plechovce. Rýže se nasype do plechovky. Pak koření na přání, zeleninka, vše se protřepe a zabalí do kornoutu z novin, které nedávno kdosi odložil na nádraží.

"Ne, díky," odmítali jsme.

"Proč ne?" zeptal se Tílkař. "Je to vynikající specialitka."

"My nemáme hlad."

"To není možný, z čeho můžete žít?"

A měl pravdu. Možné to nebylo. Měli jsme hlad, až nám bylo zle. Na dva dny jedna tatranka, to není mnoho, ale na nic jiného jsme si netroufali. Hygiena nulová, bacil stále číhající a průjem na cestě se stává průserem.

Když se Tílkařovi nepovedlo prolomit konverzační bariéru rýží, zkusil to přívěskem tvaru televize, v kterém se skrývalo několik titěrných, rádoby erotických obrázků. S chlípným úsměvem mi přívěsek podal, abych si kozatice prohlédl. Očekával, že omdlím. Znalecky jsem na Tílkaře mrkl a nechal televizku kolovat. Později ji Tílkař omylem rozsedl, vyhodil oknem a přisedl si k nám co nejbliže. Důkladným výsledkem začal ukájet nejen svoji zvědavost. Naše odpovědi pronikaly vlakem dopředu, dozadu i do výšin, kde se u předpotopních větráků, na sklopených lůžkách, mačkalo přinejmenším stejně tolik lidí jako v přízemí.

"Odkud jste? Odkud? To neznám. Kde to je? Odkud jedete? Varanasi. Aha. A Dillí jste viděli? Vy jste manželé? Ano? Jak dlouho? Jo, deset let, hmm. A kolik teda máte dětí?"

Na tuto otázku jsem klidně řekl, že žádné.

"Cože?" netrpělivě zabručel opodál sedící venkovan.

"Že jsou spolu deset let a nemají děti!" tlumočil Tílkař. To bylo vzrušující sdělení. Rozneslo se rychlostí blesku a celý vagón zašuměl. *I já jsem zašuměl překvapením, ten odsouzenec jsem byl já a soudce četl neúprosným hlasem rozsudek.* Abych celou záležitost uhladil, dodal jsem: "Ale máme psa." Bylo vyřčeno a nešlo to vzít zpět. Pes, zvláště v muslimském světě, je považován za špinavou, smradlavou potvoru, o které hanba mluvit, natož ji začlenit do rodinného kruhu.

"Nemají děti, ale mají psa," zopakoval Tílkař. Vlak ztichl, zhoupł se a pak ožil, jako když zašouráš do vosího hnízda. Každý chtěl spatřit a pozdravit dva ufony z planety Praha. A zase otázky, "Kde bydlíte? Kolik u vás stojí chleba? Máte sourozence? Žijete s rodiči? Ne? Jak to, že ne?"

Děti, třebaže již dospělé, nežijící s rodiči, jsou v Indii stále řídkým jevem. Dotazům na rodinné poměry jsme v následující době čelili stokrát denně. Kdo neměl čas zeptat se na rodinu, zeptal se alespoň: "Jak se jmenuješ a z jaké jsi země?"

Takovýto dotaz padl přibližně stokrát za hodinu, podle toho, kolik bylo kolemjdoucích. Snažili jsme se, pokud to šlo, slušně odpovídat. Pokud to nešlo, otázky jsme ignorovali. Někdy mě ale to věčné: "My name is Zdeněk. From Czech republic," tak dohřálo, že jsem škodolibě hlaholil: "My name is Hovno and my country is Prdel."

Nakonec chtěl Tílkař vědět, čím se živíme.

"Prodávám voňavky, cigára a chlast."

"Máš něco s sebou? Na ukázkou," povytáhl obočí. Měl jsem šedesátiprocentní rum kvůli desinfekci, a tak mě napadlo, ho nabídnout a učinit tím příjemnou tečku za naší zповědí. Vylovil jsem z baťohu láhev. Sáhl po termosce, patřící klukům muslimákům, odšrouboval víčko a nalil do něj asi deci voňavého pití. Jak jsem mohl vědět, že většina Indů z náboženských důvodů nechlastá. Sem tam mařena nebo haš, ale alkohol? Možná doma pod peřinou, ale veřejně nikdy. Jen přičichli a předali rum sousedovi. Takto doputoval kalíšek až k Nepálčanovi, který celou cestu mlčel. Beze slova vše vyžahl, on mohl, pokýval hlavou a ani se neotřepal.

"Tak jo, aspoň někdo nepohrdnul." Vzal jsem víčko a zašrouboval zpět na termosku. Kluci nějak zkoprněli. Nečistým víčkem jsem nevědomky pošpinil jejich majetek. Jeden z nich popadl termosku a vyhodil oknem z vlaku.

DENÍK: ...človíkové se lopotí na polích do půl těla zabořeni v bahně. Technický pokrok sem zatím nedorazil. Dřevěné nástroje, krásy zapřažené do pluhu. Odvodnit či zalít rýži? Kýbl do ruky a makat. Domov - bambusová chýše v palmovém háji. Romantika bez televize, bez auta. Žádná škola ani supermarket. Za okny vlaku je nefalšovaný, středověký indický venkov.... Vlak více stojí, než jede.... Situace na záchodě se stává neúnosnou.... Indové se štítí přiložit si lahev ke rtům, proto si vodu lijí do krku z výšky. Vodu, kterou doplňují na nádražích ze zdrojů, v kterých se bojíme i jen umýt ruce....14.30 -stále na cestě. Tílkař se srdečně rozloučil v nějaké dědině. Vystoupil i s deseti bednama potravin do náruči svých dětí a jeho místo v kupé zaujal divný dědek s vypálenýma očima. Je celý v rudém. Asi asketa. Má nějakou ostrou těžkou vidlici a v červeném pytlíku kokos, do kterého je vydlabán oltářek. Vlak se hnul. Divný dědek vytáhl kravský roh a zatroubil.... Malý otrapa dělá, že zametá, ale kupy bordelu jen mete sem tam. Ometá i naše boty a chce hned rupís.

"Nedám, už si dostal minule," vyštěkl jsem na něj. Ometáček kvílí a dělá scénu. Kašlu na něj, a tak to zkouší na divného slepého dědka. Ten nebezpečně zachrastí svou železnou zbraní, zakoulí těma bilejma očima a otrapa bleskově mizí.... V pozdním odpoledni konečně přijíždíme do New Jalpaiguri ležícího nad nejsevernějším cípem Bangladěše....

....Jeho domovem je chatrč z hlíny, jejíž podlaha je pokryta usušeným kravským hnojem a jejíž střecha je ze slaměného pletiva a palmových listů. Místo oken zeje ve zdi několik děr a větší otvor, před kterým visí starý pytel, jsou dveře. V jediné místnosti chatrče žije Dajál se svou ženou Durgou a dětmi, dvanáctiletým Nirandžanem, osmiletým Rámúem a malou tříletou dcerkou Gangou. Koza a těch několik slepic, které Dajál má, sdílají obytnou místnost s lidmi....

....Denně před rozedněním Dajál vstane a běží k blízkému rybníku, aby vykonal svou potřebu a umyl se. Pak spěchá s volem na pole a zapřáhne jej do pluhu, stejného dřevěného pluhu, jakého používali jeho předkové již před 3000 lety....

Harry Sichrovsky
z knihy Indie bez závoje

DÁRDŽILING

V Dárdžilingu, domorodci nazývaném Dordže Ling - Sídlo blesků, se roku 1828 rozhodli britští důstojníci válet svoje šunky. Čarokrásné svahy si pronajali od sikkimského rádži za směšný poplatek a získali tak nejen nádherný plac pro rekreaci, ale také strategicky významné místo před branami Sikkimu, Tibetu i Nepálu. Roku 1842 tu vojenský lékař A.Campbell vysadil na své zahrádce několik čajových keříků, z kterých zanedlouho vznikla první čajová plantáž. V roce 1870 již produkovali plantáže více než sedmdesát tisíc kilogramů čaje a plantážníci začali město přezdívat Královnou hor. Dnes je plantáží osmdesát šest a unikátní klima z nich umožňuje sklízet úrodu několikrát ročně. Dárdžilingský čaj je pro svoji jedinečnou vůni a chuť považován za světovou špičku.

Je tma jako v ranci. Džíp nás vysadil nedaleko úzkokolejky kopírující silnici, po které do Dárdžilingu funí legračně malá lokomotiva. V serpentýnách strmé cesty se zkušený Indové vyklánějí z vagónků a vyvažují. Během cesty jsme pořádně vymrzli. Pod plachtu vozu to foukalo s každou stovkou nastoupaných kilometrů ledověji a ledověji. Spěcháme za človíčkem, co se nabídl zavést nás k levnému hotelu. Dušoval se, že tam teče teplá voda. Kolmé schody, jakési lávky, temná čtvrť a v ní osvětlený štít Buddhist lodge. Ve dveřích stál rozespálý Tibeťan. Jmenoval se Tapa. Mile se usmál, dal nám klíče od pokoje, vonnou tyčinku a svíčku, že prý elektrína často nefunguje. "Kdybyste něco potřebovali, budu v recepci nebo u sebe," řekl. Tapa nepotřeboval žádný pokoj. Na konci jedné chodby měl kanape s židlí, na kterou vršil šatstvo.

V pokoji byla zima, ale celkem čisto. Teplá voda netekla. Na posteli ležely dvě pokrývky z jačí srsti, ušmudlané, zato účinné proti nočnímu chladu. V nedaleké restauraci jsme si před spaním nacpali hladové pupky a pro zahřátí vypili doušek našeho rumu. K smrti unavení usínáme ve zlomku vteřiny.

6. 11. 2000

Teplá voda netekla ani ráno, ale výhled na zasněžené vrcholky horských velikánů, na zelená údolí táhnoucí se do nekonečné hloubky a na čajové keře ozářené ranním sluncem tento malý nedostatek dostatečně odškodnil.

"Ničko, kašleme na teplou vodu. Vykoupeme se prostě až večer, to snad poteče." V Tapově hotelu jsme se teplé vody nikdy nedočkali. Sprchovali jsme se vodou ledovou za svitu malé svíčky, a přesto na Buddhistskou loži vzpomínáme v dobrém.

Nad barevnými domy, balancujícími na příkrých svazích, poletovala hejna holubů. Je slyšet zvony a vrčení džípů. Štiplavý pach výfukových plynů se mísí s vůněmi koření, čaje, ovoce i odpadků nahromaděných do betonových ohrádek. Ulicemi se hemží Tibeťané, Nepálci, ryzí Indové, různé rasy, různá náboženství. Šerpové, nosiči na hřbetě tahají městem stavební materiál, potraviny a cokoliv. Přes čelo mají široký popruh a na něm vše zavěšeno.

Musejí být úžasně fyzicky zdatní. V Dárdžilingu i okolí totiž nenajdete rovnou cestu. Lidé pokoušejí, pracují, modlí se, vysedávají nad šálkem čaje zalitého tradičně oslazeným mlékem.

Nejvíce však bylo vidět děti. Slézaly stráně směrem k městu a ve svých uniformách vypadaly jako modří broučkové. V Dárdžilingu je dostatek škol, kde lze získat slušné vzdělání. Většina místních obyvatel proto umí číst a psát.

DENÍK:Vodovod skládající se z pletence tenkých trubek, je v žalostném stavu. Vine se ulicemi a z četných prasklin prýští voda, kterou odchytávají ženy do nádob a nosí tam, kam trubky nevedou.... Dárdžilingské domy, obklopené horami a zelení vypadají nádherně, ale jen pokud se koukáte z dostatečné vzdálenosti. Většinou dřevěné stavby pustnou a chátrají. Okna vymlácená, nátěry oprýskané, hnijící prkna. Div že se ty ruiny, některé podepřené chatrnými pilíři, nezřítí.... Jeden pán nás láká na projížďku v sedlech himalájských pony. Koníci, velcí jako psi, prý unesou 130 kilo. Rozhodně na to nevyjadají. Třmeny nahrazuje zauzlovaný provaz. Sedlo je připevněno klasicky a navíc koni za ocas, aby se v terénu nesmeklo. Bičikem je tenký klacík.... Sedli jsme si na ty prcky....

Pán slíbil, že pojedeme na vyjížďku do okolní přírody. Samozřejmě jsme souhlasili. Vždyť doma projížďky na koních přímo milujeme. Jenže, jaké bylo naše překvapení, když Pán zavolal na pomocníka. Oba pak chytili naše koně za ohlávky a vedli nás směšně, na směšných koních, podobně, jako vodívají kolotočáři malé děti na pouťových ponících. To byla ostuda! Jak potupné pro nás, jezdce.

"Sakra, co to je? To jsme si nedomluvili," rozčileně jsem povykoval. "Pusťte naše koně a sedněte si na své koně. Kde vlastně máte koně?" Pán i pomocník byli hluchí.

"Hej!" začínal jsem být nepřijemný. "Stůjte!" Cukl jsem Rokymu, tak se jmenoval můj koník, uzdou. Zastavili jsme. Pán uměl anglicky ještě hůř než já, a tak jsem zběsilou gestikulací vysvětlil, že to s koni umíme, že netřeba nás tahat jak kačera.

"Takhle bysme ani nikam nedojeli, sakra!" Vyrhl jsem pomocníkovi otěže a pobídl koně. Do klusu to nešlo po našem. Pony zrychlí jen na kouzelné slůvko "Čo". Tak tedy: "Čo Roky. Čo!" Kůň nastartoval. Nička následovala mého příkladu a pustili jsme se dolů k plantážím. Pán i pomocník statečně běželi nejprve u koní, později za námi. U továrny na zpracování čaje si mohli koně i naši průvodci odpočinout.

"Z kopce to šlo. Na druhou stranu to bude horší. Koně vypadají překvapivě zdatně, ale Pán a pomocník už funí. Dobře jim tak. Slíbili projížďku, a ne procházku," pomysleli jsme si. Pozdravili jsme několik česaček a pak v doprovodu zaměstnance továrny, poznali proces třídění, sušení i balení čaje. Zařízení továrny je předpotopní, zato čaj zde produkovaný je "éñoňňo". Zpět to bereme hákem. Stále hecujeme poníky: "Čo, čo!" Pán se místy drží koně za ocas. Když jsme svižně doběhli ke stájím, Pán si po té několikahodinové projížďce opravdu zhluboka oddechl, usmál se a povídá: "Víte, já jsem starý muž. Bylo mně už sedmdesát let."

DENÍK:Jeden muž si chtěl odnést z továrny několik čajových lístků, že si večer vychutná šálek. Bohužel ho chytli, sprdli ho, lístky vzali a vrátili zpět na hromadu. Kam by továrna přišla, kdyby si kdekdo něco odnášel. Hned za továrnou přitom začínají obrovské plochy plantáží, paradoxně neoplocené a mizerně strážené. Viděli jsme česačky ukryté za křovím, jak třetinu čaje ze svého koše, předtím, než ho vysypou v továrně, balí do hadrů a schovávají pod sukňe. Jejich předák se velkodušně, jakoby náhodou, díval opačným směrem.... Kupujeme mapu, vzápětí ji ztrácíme. Kupujeme další a zjišťujeme, že je na hovno. Dáváme jí tedy Tapovi a jdeme koupit třetí. Ta ujde a podle ní vymýšlíme, kam půjdeme. Nejdříve usedáme v restauraci, abychom dali odpočinout, z jízdy koňmo, unaveným nohám. Restauraci zdobí oltáře, sochy, nebo kýčovitě barevné obrázky bohů. Višnu, Ganéša, Ghándi, Buddha, kudrnatý zpěvák atd. Před oltáři leží ovoce nebo nanbred - chlebové placky.... Chlast tu mají pod zámkem.... Dostávám pivo. Otevřel jsem ho svým nožikem a ono krásně vytrysklo na ruce, na stůl a všude. Tak toto je naše oběť na oltář. Můžeme vyrazit na Observaory Hill, vyhlídkový kopec, porostlý vysokými stromy....

Dárdžiling

Z Vyhlídkového kopce byl skutečně nádherný výhled. Dárdžiling i okolní stráně jako na dlani. Navíc si ze zalesněného úpatí kopce udělali makakové (Macaca) opičí dráhu. Trávili jsme zde s Ničkou každý večer nejednu hodinu, protože hrátky rozverných opic byly zábavnější než sebelepší televizní pořad. Seděli jsme na kamenných, hezky vykládaných lavicích nebo na stezkách, opření o strom. Jindy jsme pomalu korzovali kolem buddhistické svatyně, jejíž vchod zdobila bílá socha krávy a hrozny různě velkých zvonů. Kam oko pohlédlo, všude se třepotaly barevné modlitební praporky. Makaků zde žilo několik početných tlup, hašteřících se a bojujících mezi sebou o kdejaký oříšek či banán. Šarvátky samic a mláďat vždy ukončil nějaký starší samec. Přirůtil se s vyceněnými tesáky a opice za hlasitého vřeštění zmizely na nejbližší větvi. Rozkošně si spolu hrála mláďata. Prováděla krkolomné kousky na zemi, větvích i na šňůrách s modlitebními praporky. Několik, díky jejich jančení, urvaných praporků, jsem sebral a visí nám teď v bytě. Z lidí měly opičky pramalý respekt. Kdo nedbal výstražné cedule, sdělující, že makakové jsou sice svatí, ale kradou, brzy na svou neopatrnost doplatil. Jednou se opice snažila Ničce vyrvat šátek. Jindy zas chlapovi, jenž se před vstupem do svatyně zul, ukradl opičák botu a vyměnil ji až za bonbón. Jak je důležité mít se před opicemi na pozoru, jsem poznal, když jsem klidně seděl u stezky. Na dosah mé ruky se uložily k spánku samice a mláďata hopsala kolem mých nohou. Začlenil jsem se do tlupy. Nedaleko se v lesním porostu potuloval urostlý samec a hned, jak zmerčil, že se mu do rodinky vtírnul cizinec, vyřítit se ztrestat toho drzouna. Do opic, jako když střelí. Zůstal jsem sám a hleděl do očí nasranému samci. Cenil zuby, vrčel a zlověstně se ke mně sunul. Jenom straší. Za chvíli vyměkne, domníval jsem se. Pak ale samec udělal prudký výpad. Sotva jsem stačil ucuknout. Na nic dalšího jsem nečekal a vzal nohy na ramena.

Observatory Hill

DENÍK:Odpoledne jsme viděli polonahého chlapa, který se bičoval, až mu naskakovala obří jelita, a k tomu si rozřezával starou žiletkou paže. Druhý manik chodil tanečním krokem a bubnoval. Asi nějaký rituál přinášející štěstí. Dvojka totiž došla k cukrárně. Vedoucí obchodu sebetryzniteli zaplatil a ten si na oplátku přidělal pár jelit a další nechutné řezy. Z těch pak nakapal krev na práh cukrárny a od té doby bylo v krámu stále dost zákazníků. Nejsme si jistí, zda by to u nás fungovalo lépe než třeba televizní reklama, proto nedoporučujeme.... No, já se ráno posral, protože jsem včera snědl hodně pálivé jídlo. Ted' v čínské restauraci mě jídlo pánilo trochu míň, tak to se poseru taky míň....

S jídlem to bylo na naší cestě věčné dilema. Riskovat všelijaké střevní potíže plynoucí například ze špatně zpracovaného, nekvalitního masa, nebo ze špinavých rukou a nádobí pouličních kuchařů. Anebo nepodlehnout těm svůdným vůním báječně chutnajících pokrmů, spokojit se s uvařenou rýží a zeleninou a na každém rohu si slintat na triko. Převážně jsme volili druhou možnost a odměnou nám byla zdravá stolice, jenže indická kuchyně je nesmírný pokusitel, a tak to občas dopadlo nemile, jak se dočtete později.

7. 11. 2000

Donutili jsme se vstát ve tři hodiny ráno. Na ulici už bylo, vzhledem k času, nezvykle živo. Odchytili jsme jeden z džípů a vydali se, spolu s dalšími indickými turisty, na 2.590 m vysoký Tiger Hill. Z tohoto místa jásají davy nad východem slunce a pozorují himálajské vrcholky, někdy i Mount Everest. Nedaleko vrcholu Tiger Hill byla silnice ucpaná vozy a lidmi. Pokračujeme po svých, směrem, který určuje jednak štrůdl lidí, jednak ze starých pneumatik rozdělané ohně, u kterých se ti nejzmrzlejší ohřívají. Teplo opravdu není. Lidé jsou oblečení do péřovek, kulichů a rukavic, zamotaní do dek a vděčně kupují čaj, který rozlévají z velkých konvic pohledná děvčata. Skoro do šesti hodin čekáme prokřehlí, než se zjeví sluneční kotouč. Stoupáme si na špičky, v tlačenci, která jásá a radostně hučí, když trochu zrůžoví nebe. Pak se turisté spokojeně začali rozcházet ke svým džípům. Polykáme zklamání. Výhled na horské velikány překazila nejasná obloha a východ slunce jsme mnohokrát zažili krásnější u nás v Čechách. Na cestě zpět řidič zastavil vedle kolejí. Na nich prodavači rozkládají své zboží a smaží vaječné placky, do té doby, než se objeví minivlak. Nakonec to ráno nebylo tak špatné. Zatímco jsem pojídal vajíčka, slunce se prodralo oparem. Ohřálo nám tváře a ozářilo štítý třetí nejvyšší hory světa, 8.598 m vysoké Kančendžengy.

Nejen čajem je známý Dárdžiling. Mnoho expedic, chystajících se zdolat nejvyšší hory světa, startuje právě odtud. Existuje tady dokonce Himálajský horolezecký institut. Roky v něm pracoval jako ředitel terénního výcviku, světoznámý hrdina, který s Edmundem Hillarym stanul na špičce Mount Everestu, Šerpa Tenzing Norkej.

K institutu patří nezvyklé muzeum, do kterého jsme si odpoledne zašli. Ve vitrínách měli rozdrásané boty Norkeje, větrovku Messnera, zrezlý cepín a různá lana, kterých se držely ruce těch nejlepších horolezců. Stěny zdobily fotografie z expedičních výprav. Na nástěnce alpinistických organizací, jsme našli odznak Prahy, bohužel omylem začleněný pod německou vlajku.

Institut sdílí společný areál se zooparkem, v němž žije smečka tibetských vlků, jeden vypelichaný jak, medojed v žalostném stavu a několik polomrtvých tygrů s vystouplými žebry. Následující den jsme zavítali do chovné stanice irbisů. Irbis neboli sněžný levhart (Uncia uncia), byl pro svou hustou, bělostnou srst téměř vyhuben. Na rozdíl od tygrů v zooparku se irbisům daří výborně. Odchovaní jedinci, vypouštění do sněhu drsných hor, jsou vybaveni teplým kožichem a huňatým dlouhým ocasem.

DENÍK:bezvadná putyka. Třese se nad propastí, podepřená několika kůly a stromem, do jehož koruny vyhazují pytlíky od čaje. Houpe se jich tam nejméně sto. Tak velký čajovník jinde na světě neroste. Domek na kuřích nožkách patří mongolskému týpkovi. Je to přátelský vlasatec. Jeho paní u vedlejšího stolu připravuje momo - taštičky z bramborového těsta plněné zelím. K dochucení se používá červená omáčka. Momo bylo skvělé, ale červený šmejď páčil jako svině. Školačky, malé holčičky, nabíraly omáčku a pojíдалy jako by nic, zatímco já slzel a větral hubu....

8. 11. 2000

V hinduistickém chrámu Dhirdham se konal ranní obřad, který jsme nazvali omývání šutru. Ze zavěšeného kotlíku odkapávala voda na kamenné vajíčko - lingam, symbol plodnosti boha Šivy. Pěkně opláchnutý, v kamenné vaničce uložený lingam navlékli do pestré sukýnky a

nasadili mu zlatou korunku. Zpívali, brebentili modlitby, hráli na bubínek a nakonec zazvonil zvonec a byl konec.

V níže položeném buddhistickém klášteře jsme sice žádný obřad neviděli, zato nám svalnatí, vyholení kluci v červených hábitech předvedli několik akrobatických kousků na vysoké zdi a pár kung-fu cviků s tyčí. Sklízeli výzdobu ze slavnosti konané předchozí den. Měli výbornou náladu, kterou naše přítomnost nikterak nezkazila, ba naopak. Hihňající se pózovali před objektivem. Po chvíli za námi přišel jeden z těch mládenců, ať ho následujeme. Zavedl nás do útrob kláštera před sochu blyštící se zlatem. Buddha v nadživotní velikosti významně mlčel a my se cítili strašně nevědoucí.

Nevím přesně, odkud buddhistům plynou finanční prostředky, ale je patrné, že nestrádají. Dokonce si žijí nad poměry. Mniši nosí sice své prosté hábity, ale k nim boty Adidas, na ruce dobré hodinky a poslouchají walkmana.

Součástí kláštera byla místnost, kde starý mistr při meditaci neúnavně roztáčel modlitební válce, dále učebna, kde mladší mnich bifloval cizí jazyky, no a na střeše se naparovala nová satelitní anténa. Z mnichů vyzařovala radost, štěstí a pohoda, která prostoupila nás i klášterního, starého, dobře živeného psa. Vyhříval se na slunci vedle nás a společně s námi hleděl k himálajským štítům.

Odpoledne se nečekaně dostavila krize způsobená pobytem ve vysokých polohách. Podcenili jsme totiž skutečnost, že Dárdžiling leží ve 2.134 metrech nad mořem. Najednou ztuhlo tělo. Každý krok se stal obtížným.

"Ničko, jsem vyřízenej," zaskuhral jsem, "necejtim nohy a nemůžu dejchat."

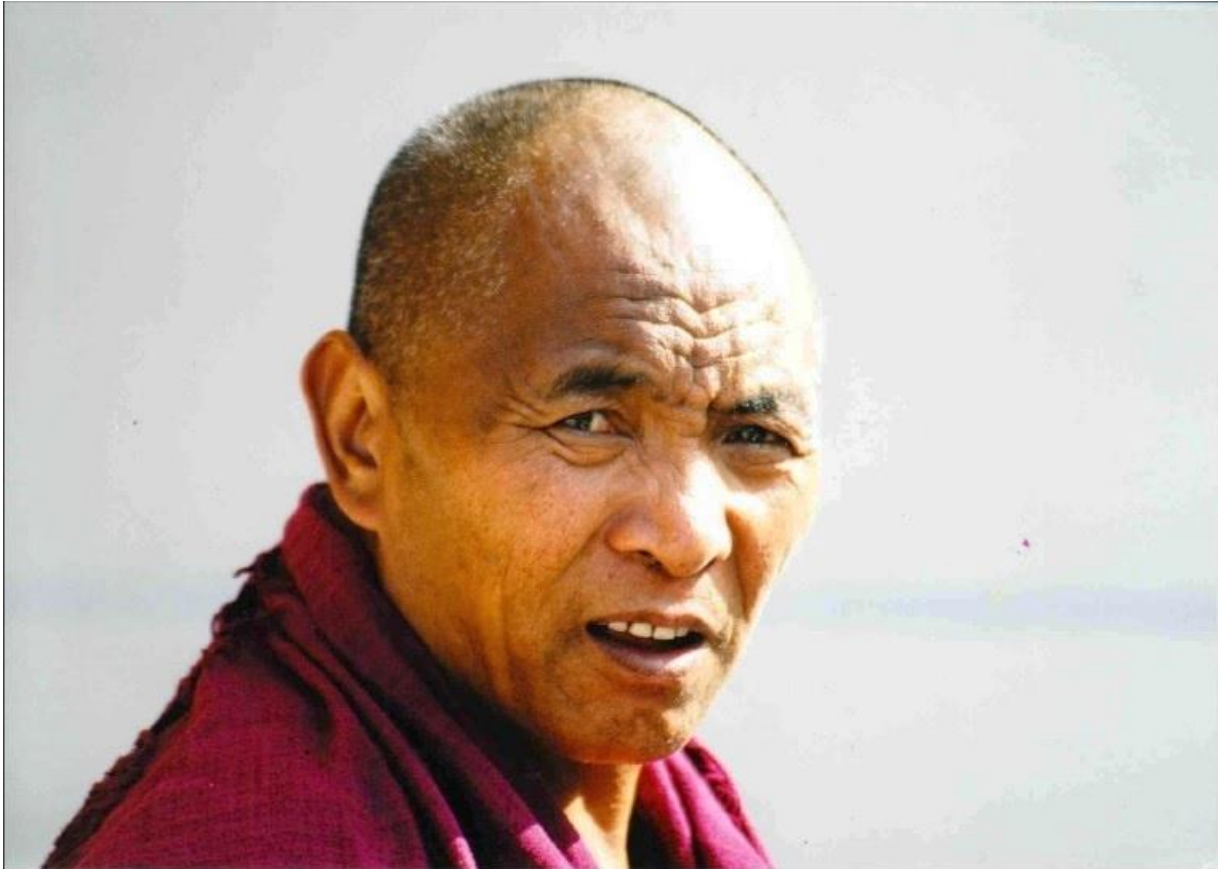
"Nejsem na tom o moc líp," přiznala Blanka. Pro zbytek dne jsme si proto naordinovali klid u jídla, pivo, kávu a čaj s mlékem.

9. 11. 2000

Se zásobou dobré vody jsme vykročili na stezku, vinoucí se čajovou plantáží Happy Valey.

DENÍK:cvrčci cvrčí, cikády cikádi, česačky česají. Mají velké koše pověšené za čelo, to aby mohly česat obouruč. Prodlírají se mezi keři a před ostrými větvičkami je chrání silná zástěra a holínky. Rukavice má jen některá, zato cigáro v hubě převalují všechny. Pracovní morálku udržuje muž s holí. Určuje, kde a co trhat. Holí zvyšuje výkonnost česaček, neboť ty, kdykoliv dozorce nedává bacha, ukončí práci, čadí a žvaní.... Z jedné strže se drápala stařenka s nákladem suchého dříví. Chytil jsem ji a vytáhl na cestu. Bylo to v odlehlé končině. Babka nečekala nic, natož pomocnou ruku bělocha. Ještě dlouho po tom, co nám zmizela z dohledu, se smějeme jejímu výrazu ve vrásčité tváři a představujeme si, jak bude vyprávět vnoučatům o nadpřirozeném jevu.... Výměna sto čtyřiceti dolarů nám trvala hodinu. Vyplnili jsme čtyři formuláře informacemi o naší rodině, včetně povolání pradědečka. Vypsát se také musí čísla všech třiceti měněných bankovek, a to do tří knih. Stáli jsme u pěti okének rozmístěných v obou podlažích banky. Nakonec vše dobře dopadlo. Dostali jsme rupie a nezavřeli nás....

Mnich

Kdo si myslí, že si v dáržilingských ulicích užije čistého horského ovzduší, velice se plete. Po celý den tu smrdí plyn z četných džípů neznajících katalyzátor. Večer sice opadá dopravní ruch, ale lidé zažehnou benzinové lampy a různé agregáty, takže zase smrad. Oči pálí, v nose štípe, motá se hlava. Touláme se uličkami. V tržnici obdivujeme hromady různého koření a nakupujeme čaj.

Čajovníková plantáž

10. 11. 2000

V poledne, před odjezdem do Siliguri, jsem se pokusil použít veřejný hajzl, po té, co křeče zmáčkly má střívka. Na WC se tísnila řada čůrajících pánů. Čůrajících na velkou hromadu výkalů. Musel bych je rozhrnout a pak dělat něco v tak otřesných podmínkách, že bych jistě nezůstal neposkvřněn, nepokaděn nebo nepochcán. Při pohledu do prostoru veřejné toalety strachy potlačuji své silné nutkání a raději ten chlív opouštím.

Nebylo mi dobře a tříhodinový sjezd do nížin v napěchovaném džípu tento stav moc nevylepšil. Zdolali jsme nejméně tisíc nebezpečných zákrut. Změnil se ráz krajiny, vegetace, teplota i vlhkost vzduchu. Z té rychlé proměny mě rozbolela hlava.

Bez ladu a skladu rozházené boudy, nákladňáky, kravské povozy, rikši a omlácené autobusy, to bylo siligurské nádraží. Nevím, jak jsme to dokázali, ale povedlo se nám najít správné místo odjezdu a nějakým zázrakem nastoupit do správného autobusu. Nedodržování jízdního řádu je zde běžné. Řidičům na čase nesejde a cestujícím rovněž. Hodinka sem, hodinka tam, kdo by se tím trápil? Podstatné je se k cíli dostat a nesejde na tom, kdy.

Objeví-li se autobus, nastává vřava a zmatek do té doby, než se vyjasní, kam že to vůbec jede. Na střechy autobusů navrší "pomocníci" hrozitánskou mohylu zavazadel a balíků. Takových pomocníků má řidič několik a doprovázejí ho celou cestu. Za úkol mají mohylu kontrolovat a uvolní-li se něco, lezou na střechu a zručně to upevňují, aniž by autobus zastavoval. Dále pomáhají tankovat, utírají okna, nakládají a vykládají, co je třeba.

Interiér našeho De Luxe autobusu byl strašný. Tvrdé a rozervané sedačky. Klimatizace ani nevzdechla. Vše se klepalo a vrzalo. O čistotě ten deluxový vůz neměl ponětí. Jízda do Guwahati se pro mě stala noční můrou. Neustálé natřásání na nerovných vozovkách totiž vybouřilo k nepřičetnosti mé, už i tak ne zrovna klidné vnitřnosti. Na všech, celkem zbytečně častých zastávkách, jsem hledal záchod. Došlo mi, jak marná je to snaha, a nezbylo než kádit někde na temném místě. V noci to nebyl problém a ve dne mé bolesti břicha dospěly do

takového stádia, že jsem se vyprazdňoval prostě jen pár kroků od autobusu. Nikdo se nad mojí činností nepohoršoval. Když jsem jedenkrát to nadělení neudržel, posral se a utřel to svinstvom roztrhanými trenkami před zrakem všech cestujících, usmívali se a dokonce mě chválili, jaký jsem pašák.

Aby nebylo dost mým útrapám, na hranici dělicí Západní Bengál od Assámu, mě vojáci pro podezřelý vzhled vylovili z autobusu a na strážnici jsem musel těm ozbrojencům sdělovat, ústně i písemně, za jakým účelem do Assámu míříme, odkud a kam. Taky kontrolovali naše víza. Dívat se na hlavně samopalů a přitom zadržovat vodnaté výkaly, nebylo zrovna příjemné. Kdybych potřísnil úřední budovu, určitě bych byl zastřelen.

11. 11. 2000

DENÍK: 04.50 hod. Právě jsme překročili assámskou hranici.... Země je stále více zelená.... Potkali jsme dva pracovní slony....než jsme se dostali do Guwahati, několikrát jsem vyslýchán silničními kontrolami.... Kolem druhé hodiny jsme konečně na místě. Rozhodli jsme se zůstat v hotelu nedaleko vlakového nádraží. Je to ale špatná volba. Stěny pokoje jsou skryté pod nánosem neznámého původu, lůžko je děs, do koupelny odmítáme vkročit. Pod malým oknem je skládka plná krys a odporně páchne. Štítíme se všeho, a to nejsme zhýčkaní. Štítím se i sám sebe, jsem pořád od hoven, ale mýt se nejdu....

GUWAHATI

Káry dvoukolky u tržiště

12. 11. 2000

V noci jsem špatně spal. Na vině nejspíš byly mé zdravotní problémy a taky nevlídné prostředí hotelu. Naše cestování po Indii se mi najednou zdálo pitomostí. Sklíčeně jsem si říkal, co tady vlastně chceme. Místo abychom se váleli na nějaké pláži, se potíme ve vlacích a autobusech, hnijeme špínou a handrkujeme se s tupými domorodci. Chtělo se mi probudit Ničku a co nejrychleji se vrátit domů. Stejně tak náhle, jako se tato černá nálada v mé hlavě vynořila, tak se i vypařila s prvním ranním muslimským hulákáním. Spolu s depresí zmizely i mé střevní potíže. Bylo krásné ráno. Indie pulsovala životem a já se těšil na další dny. Vždyť naše vytoužená meta, království divokých nosorožců, byla zase o kus blíž.

"Ničko, pojď, najdem si nějaké lepší ubytování a pak naplánujeme cestu do Kazirangy." Energicky jsem vyskočil z postele a o své nedávné sklíčenosti jsem raději před Ničkou pomlčel.

Na cestě k hotelu Kuber International se Nička otrásla a povídá: "Brrr, to ale byla děsná noc. Nemohla jsem spát a švalo mě, že jsem vůbec do Indie jela. Chtělo se mi domů, ale neboj, už mě to přešlo."

Kubera se jmenuje bůh bohatství. Někdy dříve si hotel Kuber International asi opravdu svůj název vybral trefně, ale z dřívější slávy a anglické nabubřelosti zůstalo pramálo. Přesto i ten zbytek někdejšího lesku nám ve zdejších podmínkách připadal bezva. Výtah s obsluhou, uniformovaný vrátný, nosič kufrů i recepční. Prošlapaný, červený běhoun nás dovedl do pokoje s klimatizací, televizí a čistou koupelnou.

"Hurá!" jásáme, "Nový mejdlo a dokonce bílý ručníky. A vona, no to je dobrý, ty vole, vona teče teplá!"

Nasnídali jsme se v hotelové restauraci a pak si to namířili do cestovní kanceláře Assam tourist, kde jsme domluvili a zaplatili dvoudenní výpravu do národního parku Kaziranga. Odjedeme za dva dny ještě s dvěma rodinkami z Bengálu.

Město Guwahati, obývané šest set šedesáti tisíci obyvatel, leží na březích druhé nejdelší řeky Indie, posvátné Brahmaputry. Je známé největšími čajovými aukcemi na světě, olejovým průmyslem a možná ještě něčím, ale pro nás bylo absolutně neznámou tečkou na mapě. A co pro vás? Ruku na srdce, pokud nejste vášniví zeměpisci, určitě jste dosud o Guwahati neslyšeli a víte o něm prdlačku. Až se jednou do tohoto města přijedete podívat, následujte proto našeho příkladu a začněte s jeho probádáváním od řeky. Ta bývá v Indii kolébkou všeho. Tady v Guwahati je Brahmaputra mělká a široká jako moře. Tok má žlutou barvu, je kalný a pomalý. Na břehu jsou příbytky z hadrů, igelitů, prken a bambusu patřící těm nejhudším. Žijí tu na vyhrátém písku, doufajíce, že jim božský proud někdy přinese štěstí. Muži se holí, děti si vybírají vši, někdo pere prádlo a suší je na slunci, někdo se mydlí a koupe.

Mezi břehy pendlují loďky naložené zeleninou, ovocem a slepicemi. Kromě těchto funkčních viděli jsme v přístavišti i kocábky vysloužilé. Trupy měly zrelé a na jejich palubách byla k mání limonáda. Na hladině se pohupovaly rybářské bárky, štíhlé jako prst, s typickou, obloukovitou stříškou z rákosí, chránící rybáře i úlovek před sluncem. Ryby se loví většinou do sítí, které rybáři dovedně roztáčí nad hlavou a pak hází, podobně jako kovbojské laso.

Celou dobu nás jako stín doprovázel chuchvalec mužského pohlaví, oslněn Blančinou osobou a dychtící pro nás cokoli vykonat, samozřejmě za tučnou odměnu.

"Tak hele," otočil jsem se k nim, "chceme se dostat na Píkok ajlend." V tu ránu běželi někteří muži ke břehu a vzápětí se vraceli v doprovodu několika převozníků. Nastalo dohadování o ceně, která se stala přijatelnou, až když jsem na jejich nestoudné návrhy reagoval znechuceným odchodem. Za cestu na Peacock Island jsme zaplatili 100,-Rp. Pro nás akorát, pro převozníka horentní sumu, protože jsem později zjistil, krucinál, že se dá plout i za 6,-rupií.

Malinkatý ostrov uprostřed Brahmaputry zdobí Šivův chrám Umananda, zdobený nádhernými kachlemi, obývaný starým dědou, krávou, psem a kozami. Nás však ostrov spíše zajímal jako bašta vzácného druhu opic. V korunách vzrostlých stromů tu bezpečně žijí hulmani zlatí (*Trachypithecus geei*). Mají se zřejmě dobře, o čemž svědčí například to, že jsme viděli hulmana, ke kterému se přiloudala koza, a on ji vlídně nakrmil. Přitom hulmani jsou známí tím, jací jsou to neurvalci. Při bojích o postavení v tlupě létají chlupy a teče rajska, a vůdčí samec, při převzetí tlupy s gustem usmrcuje všechna mláďata. Černé tváře hulmanů na nás povýšeně hleděly a jejich srst vypadala opravdu jako ze zlata. Vskutku vhodní představitelé božského krále Hanumana, boha tělesné síly a zdatnosti. Dospělí jedinci, vážící 22 kg, a nepočítáme-li dlouhatánský ocas, skoro metr velcí, v nás budili patriční respekt. Přesto jsme jim podali banány, pěkně z ručky do tlapky.

Hulman zlatý (*Trachypithecus geei*) z ostrova Peacock Island

DENÍK:Po dietním obědě jdeme na výstavu EXPO 2000, která dnes končí.... u vchodu dvě fronty na vstupenky. Jedna pro muže, druhá pro ženy.... v areálu je povedená maketa Tádž Mahálu a to nejlepší zboží z Indie. Několik automobilů, počítačová technika, keramika, kašmír, látky na sári a také nejnovější modely žabek, které Ničku oslnily. Jeden pár masážních žabek kupuje.... Naši přítomností na výstavě se chtějí Indové pochlubit, proto nás televizní štáb natáčí jako důkaz (jediné) zahraniční účasti.... Za výstavištěm tečou po ulicích splašky a pobíhají vyžrané krysy....

13. 11. 2000

DENÍK:Městský autobus je tak nízký, že stojím v podřepu a hlavu mám na stranu jako Claudius. Je to levná, ale nepohodlná jízda.... Stali jsme se členy tlačenice spleené potem.... Šofér má k dispozici dlouhatánskou šaltpáku a pomocníky. Jeden visí ze dveří a volá na cestující, kam se jede, další vybírá prachy, další štosuje lidi do vozu atd..... dostáváme se na kopec za městem, kde stojí chrám Kamakhya....

S náboženskými symboly se setkáváme na každém kroku. Nejsou to jen chrámy, oltáře a nejrůznější sochy, ale i reliéfy na zdech, plakáty a kameny u cesty. Ženy například uctívají i mnohý strom, symbol Višnu a Šivy. Věší na něj pentle, zapalují svíčky a prosí o šťastné manželství, blahobyt a dlouhý život. Jako součást rituálu strom obcházejí a říkají: "Obcházíme svět."

Všude byly louže chcanek, bláto, výkaly od psů, koz, krav a holubů, přesto jsme opět bez bot čvachtali do chrámu, ve kterém k uctívání bohů mimo jiné slouží i čerstvá krev.

Nedaleko obětních oltářů lze koupit kůzle či slepici. Před tím, než se těm chuděram podřízne krk, nutno je dovléci k bazénku se svatou, brčálově zelenou, hñijící vodou a opláchnout jim čumák. Sajrajt z bazénku "očisťuje" prý nejen zvířata, ale nám při pomyšlení dotknout se toho brčálu naskočila husí kůže.

Celý chrám Kamakhya byl natřený narudo. Taktéž sochy bohů byly červené. Některé od barvy, jiné od krve. Ganéša, omatlán teprve zasychající krví, lákal mouchy a veliké šváby. U jednoho z obětních špalků, kde se louže krve pomalu ztrácela v odtokovém kanálku, Nička zbledla a odmítla pokračovat v prohlídce. Já sice pohled na krvavé cákance vydržel, ale žádné potěšení mi to nepřineslo.

Na dlážděném nádvoří odpočívala kráva a trkali se dva kozlíci, zatím živí a zdravě smrdící.

"Fuj," naříkala Nička, "Zdeny, pod' pryč. Ta krev, to je nechutný. A ten hnusnej kozí smrad, to je taky..." Nedokončila větu. Kolem nás šel Ind a na provázku táhl mrtvého psa.

"Dělej," procedila Nička a cupitala k bráně, "dělej, nebo se pobleju."

Než jsme se nazuli do bot, stírali jsme z chodidel největší špínu kapesníčkem. Pán, hlídač bot, kroutil hlavou a zjevně nás měl za blbce.

"Utírají si nohy!" říkal jeho pohled. "Ale od čeho? Vždyť, právě opustili chrám, to nejsvětější a nejčistší místo.

Zpět jsme se vydali pěšky. Nad cestou, vedoucí pod korunami starých stromů, tančili četní motýli. Z větví s vrískotem seskočili makakové, prošli opatrně kolem a zmizeli za bambusovým houštím. Na kamenech mezi pletenci bizarních kořenů se vyhřívaly ještěrky. Došli jsme až na hlavní silnici vedoucí do města a mávli na první rikšu.

"Proč seš tak smutná?" zeptal jsem se. Nička mi připomněla obětní tvorečky, mrtvého psa a ukázala na krávu se zlomeným vazem, kterou jsme právě objížděli.

"Samý mrtvý zvířátka," fňukla.

O tom, že to není v Guwahati se zvířaty tak zlé, jsme se odpoledne přesvědčili v Assámské státní ZOO, která se nemá zač stydět. Prostorné výběhy, napapaná a zdravá zvěř, zkrátka zahradníkům jsme vysekli poklonu.

DENÍK:sedíme v baru u piva, jediní hosté v černé hotelové kobce.... včera ve vedlejší ulici, hned vedle bařova obchodu se žabkami, nějaká dobročinná organizace krmila chudáky blitinama.... Indie je barevná jako, nevím, jsem opilý.... V ZOO byl velký krokodýl.... Kdykoliv si objednáš pivo, pingl se s ním tajemně připlíží a prosí nás, ať ho schováme pod stůl. Pít pivo veřejně, no to je přece obrovská hanba....

14. 11. 2000

Nepočítám-li řidiče, jelo nás v autáku cestovky sedm. Jeden úředník od železnice se ženou, pak jeden úředník z banky se ženou a synkem a my dva. Jízda připomínala rodeo na divokém koni. Terénní vůz vyskakoval metr nad vozovku a při každém z tvrdých dopadů nám deformoval páteř. Hlavou jsem tloukl do stropu a občas, když selhalo mé křečovitě držení, přistával jsem do klína paní, sedící netečně naproti.

KAZIRANGA

Kaziranga se rozprostírá na severovýchodě země, v promáčeném assámském povodí Brahmaputry. Pro tento národní park je typická močalovitá krajina porostlá několikametrovou sloní travou, rákosím a vodními rostlinami. Na ploše 430 km čtverečných lze však nalézt i deštný prales s liánami, opicemi a pestrobarevnými opeřenci, nebo vodní plochy plné ryb, obývané vodním ptactvem, vydrami i gaviálem indickým, členem krokodýlí rodiny. Především se však Kaziranga pyšní velkými savci. Žijí zde sloni, buvoli, jeleni bahenní, leopardi, tygři a konečně, více než tisícovka jednorohých nosorožců indických (Rhinoceros unicornis).

Blížili jsme se k parku silnicí vystavěnou na náspu. Většina cest v okolí je podobně upravena. Jedině takto vyvýšené komunikace mohou dobře sloužit v období záplav. Správa parku vybudovala dokonce zvýšené cesty i pro zvěř, která se po nich bezpečně dostává

zaplavenou krajinou do hor. Přesto si bohužel období dešťů každoročně vybírá svoji daň a několik zvířat, mezi nimi občas i mladí nosorožci, utonou v přívalu vod.

Z jedné strany se ve stínu stromů zelenaly plantáže assámského čaje. Keře mají, oproti dáržilingským, tmavší a větší listky, ale chutí se tento čaj tomu horskému nevyrovná. Na druhé straně se na zelených pláních protkaných slepými rameny řeky pásal zatoulaný skot.

Řidič zastavoval na místech s dobrým výhledem a umožnil nám nasávat vůni divočiny. Hltali jsme každíčkový detail zeleného obrazu Kazirangy ležícího před námi. Vesnické domky, vystavěné na kůlech, chráněné tak před záplavami. Velikánské čeřeny pro lov ryb houpající se nad vodou. Šumící listí kokosových palm. Volavky nehybně stojící mezi květy leknínů. Ledňáčky číhající nad hladinou. Vlnící se stébla trav. Letícího pelikána, pestré vážky a moskyty.

"Jau! Koušou hajzlíci. Ničko, snědli jsme dneska ty antimalarika?"

Členů naší výpravy jsem se na jedné zastávce zeptal, jak se řekne nosorožec, a jejich odpověď hned zopakoval.

"Kunar," řekl jsem a rozesmál je tím. Pak to zkouším znovu a říkám: "Kundar," to už se smála i Nička. Až třetí pokus se mi povedl. Nosorožec se řekne gondar. Znalost tohoto slovíčka se zanedlouho vyplatila. Jako jediný jsem si totiž všiml, že se nedaleko vozovky, v skrytu houští, popásá nádherný nosorožec.

"Gondar," upozornil jsem rozechvělým hlasem řidiče, "Gondar, jako tele!" Zastavili jsme, vylezli z auta a nebýt nadšením povykujícího synka drahmistrova, mohli jsme naším aparátem ulovit prvního divokého tlustokožce. Nestalo se. Obr ohrnul pysk a zmizel v porostu.

DENÍK:Personál ubytovny nás již očekává. Připravili pro nás královskou hostinu, kterou se nám nějak nedaří nacpat do scvrklých žaludků. Ale snažíme se, protože jídlo je to tuze dobré.... Vyzvídám, proč Indové místo příboru užívají k jídlu prsty pravé ruky. Prý tak jako Číňané jedí hůlkami, oni zas jen pravou rukou. Žádné náboženské důvody, ale zvyk. Další důvod je ten, že druhá ruka slouží k vytírání zadku, ale to mi neřekli.... rýže, brambory, kuře, květák, zeleninová polévka. Krkám. I u ostatních stolů se krká. To je výhoda, že se u jídla můžou dělat prasárničky.... Připravena není jen žranice. V prostorném bongalovu máme pod závojem moskytiér ustlaná čistá lůžka.... Je to divné, ale naši úředníci, žvatlající mezi sebou bengálsky, jde-li o číslovky, mluví anglicky. Jako kdyby bengálština neměla pro čísla vlastní výrazy....

Byla tma. Seděli jsme na terase s výhledem do zahrady, srkali kávu a zapíjeli ji pivem. Po krátkém dešti se znovu začaly ozývat cikády. Voněly rozkvetlé stromy a mírný vánek přinesl i vůni čaje z nedaleké plantáže. Pak světlo lampy přilákalo brouka velikosti letadla. Vrčel nad námi, a kdyby mně spadl za krk, zlomí mi vaz. Bankovní úředník, přezdívaný Brejlička, naladěný příjemným večerem zazpíval před spaním modlitbičku. Třeba zítra chytne nosorožce za roh nebo tygra za ocas, mysleli jsme si a natěšení zalezli do postele.

15. 11. 2000

Časně ráno vyhlížíme na prašné cestě někoho ze správy parku. Dál totiž smíme jediné s doprovodem. Objevilo se několik útlých maníků v zelených mundúrech, vyzbrojených starožitnými flintami, zvedli závoru a doprovodili nás k baště sloužící coby pozorovatelná i jako nástupiště. Slon je vysoké zvíře a z bašty se na něj pohodlně vyškrábe každý.

Přiřítlo se roztomilé slůně. Ovájelo nás chobotem a sežralo nám svačinu. Za legračním slůnětem se prikolébali ostatní sloni, každý nesoucí za krkem šoféra a na hřbetě kovovou ohradu, do které jsme se usadili, a vláčným tempem odpluli do moře trav.

Sloní hřbet skýtá hned několik výhod. Za prvé, je z něj dobrý rozhled. Za druhé, můžete se na něm přiblížit k zvěři a nevystresovat ji, protože považuje slona za kamaráda. Za třetí, sedíte-li na slonu, nezamažete si boty a nakonec výhoda největší. Sloní hřbet je pro člověka pevností, na kterou si netroufá tygr, vytočený buvol ani nervní nosorožec.

Slonaři šlapali svým miláčkům do jamky za uchem a bodali je železnými, asi půl metru dlouhými tyčemi zakončenými hákem. Když začal slon trucovat nebo nechápal, co se po něm chce, dostal od šoféra pecku tyčí do palice, až to zadunělo a bylo po nejasnostech. Takové zacházení sice vypadá příliš surové, ale účinky háku jsou pro sloní kůži pouhým muším lechtáním. Každý slon si nosí hák pověšený za uchem a spadne-li, zvedne ho chobotem a láskyplně podá do ruky svému pánovi.

Honili jsme se sloňmo za nosorožcem téměř hodinu, než se nám jej podařilo obklíčit v hluboké tůni. Minutku si nás zablácený kolos měřil, než znechuceně odklusal. Bylo to vzrůšo, které bílou volavku, zobající prchajícímu nosorožci ze zad parazity, vůbec nevzrušovalo.

DENÍK:Na korbě džípu se společně kvrdláme s indickou částí naší výpravy.... Brejličkovi padají brejle.... Jedna z bab si i přes varování, že křiklavé oblečení plaší zvěř a může být důvodem k útoku buvola nebo nosorožce, vzala rudé sári a drahmistrův kluk nám šlape na kameru a věčně huláká. Pořádně vztekly zkouším kluka uklidnit a zřadkovat pohledem vraha. Marně.... Přes cestu přeběhl plachý DIVOKÝ kur bankivský (Gallus gallus), předek slepice domácí, milující hromady trusu velkých býložravců. U vody se páslo DIVOKÉ prase a, máme kliku, na moment se zjevilo stádo DIVOKÝCH slonů. DIVOČINA jedna báseň. Ne, to není báseň. Divočina, to je psina. Teď je to báseň....

Ne vždy se povedlo dostat k obyvatelům Kazirangy na dohled či dostřel objektivu. V takovém případě následovala přetahovaná o dalekohled.

"Je to būvol! A ty rohy! Já ho v tom roji much ani neviděl. Má kukadla jak zrcadla," rozplýval jsem se nad mohutným, přes dva metry vysokým a 1200 kg vážícím drobečkem, kterému z vody jezera čouhala jen hlava.

"Až támhle u toho koryta, vidíš? Zdeny, je to samice s mládětem," zase Nička prstem mířila na nosorožčí rodinku.

"Vidím prd. Sebralas mi dalekohled."

"To malý je rozkošný. Ne, počkej, nech mě ještě kouknout."

Buvol indický (*Bubalus bubalis*) a stádo jelenů

Od chvíle, co náš průvodce oznámil, že parkem slídí 93 zdravých a silných tygrů, bylo mé rozhodnutí, jednoho chytit a potrást mu spárem, neochvějně. U jezírka obklopeného hustým porostem stál strom, o který si tygr brousil drápy. Hlubokými škrábanci ve dvoumetrové výšce napsal do tvrdé kůry vizitku: Byl jsem tu, Jantare, Tygr.

Dojeli jsme k napajedlu. Ve vodě se cachtali pelikáni. Oblohu křížoval orel a krásně zbarvené vážky. Na větvích seděli zelenou metalízou vyparádění ledňáčci. Do měkké půdy otiskli sloni i nosorožci nožičky a mezi těmi krátery...

"Tady taky byl," řekl strážce a ukázal na tygří stopu. Její obvod změřil stéblem trávy, tuto délku zdvojnásobil a zjistil tak, kolik měl tygr v kohoutku.

"Pěkněj macek. Vidíte? Polštářky prstů jsou oblé. Takové tlapy má samice," četl ze stopy. Vinnetou hadr.

Sotva dvacítkou jsme se od napajedla vraceli zpět. Najednou strážce zastavil a vypnul motor. "Pssst!" zasyčel na Brejličku. Ten utichl a umlčel ostatní. Dokonce i kluk vycítil napětí situace a konečně zavřel hubu.

Na jedné straně cesty stál gigantický buvol, na druhé straně nosorožec velký jako stodola. Začali jsme se vrtět v marné snaze pojmout do zorného pole obě zvířata pasoucí se v těsné blízkosti našeho vozu. Buvola polekal pach i hluk stroje i lidské chásky a nenávratně odešel. Nosorožec rovněž zalezl do trávy.

"Sou v prdeli," posmutněl jsem. Strážce byl jiného názoru. Zvedl pušku, nařídil, ať neopouštíme korbu, a vydal se okouknout terén. Neušel ani deset kroků od auta, vtom zašustila tráva a na cestu vyfuněl nosorožec v plné parádě. Zůstal stát a nasával nozdrami, kdo mu to tu leze do zelí, komu má rozšlapat hrudní košíček. Strážce zkameněl. Posádka džípu zcepeněla užívajíc si nebezpečně blízké setkání. Nosorožec otočil hlavu zdobenou rohem velikosti XXL směrem k nám.

"Červené sání!" blesklo mně hlavou.

"Červené sání!" blesklo v nosorožčím přisleplém oku.

"Je zle!" odhadoval strážce možnost útoku a natáhl zbraň. Do napjaté chvíle ticha zaznělo ostré cvaknutí závěru pušky, tečka za chvíli rozhodování. "Tak co bude?" Nebylo naštěstí nic. Nosorožec potlačil touhu způsobit krvavý masakr, protože dostal hlad.

"Trhněte si nohou," zabručel si pod roh, slezl z cesty a několik metrů od nás začal nacpávat své panděro. Namísto boje mohli jsme obra fotit a filmovat do sytosti.

"Tak díky obře, měj se dobře," zamávali jsme mu a on, v jehož kůži je vyrytý zákon džungle a dějiny Kazirangy, zastříhal na pozdrav ušima.

Nečekané setkání – Kaziranga

DENÍK:Při přesunu zpět do Guwahati znovu trpím a sprostě proklínám děravou silnici a nepohodlné auto. Jediným světlým okamžikem cesty je zastávka v "motorestu". Extra pajzl, ale jídlo dělají vynikající. Na peci připravují placky - čapátí, velice oblíbenou přílohu k jídlu. Máme kopec rýže a několik misticček s různou zeleninou. Vařené brambory, fazole, hrášek. Indové si nabírají kejdičky z misek, přidávají je na rýži, vše potom prohnětou a pak se ládují. To vše samozřejmě bez příboru. My jíme dvěma kávovými lžičkami, které po delší době, náhodou, v motorestu našli.... Během jídla kuchař stále doplňuje to, co z misek ubyde, dokud host nepraskne, nebo nezakdáká dost.... Při loučení ouřadům podávám ruku a netaktně třesu rukou i dámám. Zaskočil jsem je tím, neboť Ind zpravidla ruku ženě nepodává. Není toho hodna. Ničce se Brejlička jen ladně uklonil, sepal ruce a řekl: "Namaste", což je pozdrav, který znamená: "Zdravím boha, který v tobě přebývá.".... Teprve v druhé polovině noci se v hotelu Kuber kácíme na postel....

16. 11. 2000

Sháněli jsme koření. Nějaké měli na ovocném trhu, jiné zase v žebrácké kolonii u trati. Samozřejmě naše osoby budily nemalý zájem, zvláště v otřesném ghettu, páchnoucím odpadky a bídou lidí. Šťastlivci prodávající nám koření si mnohdy nevěděli rady, kolik za své zboží od bílého turisty chtít, jenže vždy se našlo dost radílků, a tak nás to celkem vyšlo v přepočtu asi na 35,- kaček. Po zaplacení propukalo obecenstvo a hlavně prodavač v jásot. Aby ne! Vždyť takovýhle kšeft se povede jen jednou za život.

V Guwahati může turista, zmožený například městy typu Bombaj, Dillí, Agra, Varánasí, Kalkata, celkem spokojeně bloudit ulicemi, aniž by musel čelit nájezdu žebrajících dětí, zlodějíčků, sortě vyčůránků a všech těch, co si myslí, že bílý turista je dojná kráva křížená s oslem. Tento mírový stav tu je proto, že sem zatím invaze "pracháčů" nepronikla a domorodce zatím nezdeformoval turistický ruch.

Po příjezdu do Guwahati nás zastavil takový upravený mladík a nabízel se, že nám s čímkoli pomůže. "Ááá já, zase jeden, kterýho lákaj naše prachy."

Nakonec nám pomohl s cestou do Kazirangy i s koupí lístků na vlak a za to vše nechtěl vůbec nic. Odmítal jsem tomu uvěřit a čekal, kdy nastaví dlaň, ale on byl jednoduše rád, že pomohl bílým Evropanům. A zadarmo! I něco takového můžete v Indii zažít.

Způsobů, jak odlehčit turistově šrajtofli, mají v Asii připraveno několik. Tak třeba hra na blba a lhaní. Šetřivý člověk požaduje odvoz do levné ubytovny. Nejprve je naložen a ujištěn, že pojedje do své laciné boudy, vzápětí je mu ale předveden nechápající blb, který zná jen drahé podniky, z kterých kouká provize. Je mu nakecáno, že ta levná ubytovna lehla popelem nebo tak něco, a nejlevnější je teď ta dříve nejdražší. Další způsob je třeba masáž. Přiskočí "masér", zmáčkne vám faldy na zádech a ihned kasíruje. Jindy důvěřivě přijmete nabízenou pravici, a ejhle, ono nejde o bezelstný pozdrav. Nabízená ruka, patřící masérovi, tu vaši nepustí, prohněte, no a nezbyvá, pokud nejste dost houževnatí nebo nesolventní, než platit. Další nástrahou je hluchota. Domluvíte se na ceně čehosi. Dojde k placení a najednou uslyšíte: "Ne, pane, já neříkal fiftýn, ale fifty." Nastává spor o to, kdo z vás je hluchý. Cokoli si může místňák pořídit za babku, nezkušený turista kupuje za astronomické částky, ale to je čistý obchod. Nefér způsob, podle mě, ten nejhorší kalibr, kterým Indové na našince útočí, je žebrota. Nazývám ho neférový, protože mu ten, kdo má srdce na správném místě a jen trochu soucitu, těžko odolává. Nejlepší výsledky mají děti. Někdy jsou malí, unudlaní umouněnci jediným zdrojem příjmu pro celou rodinu, proto rodiče raději než do školy posílají své děti na ulici. Dokonce jsme slyšeli o organizovaných skupinách, které odchytávají nebo kupují sirotky, záměrně je mrzačí a tyto zdeformované chudáky potom vycvičí a vyšlou žebrat první ligu. Žebráci také rádi ukazují hnisající boláky, vyrážky a různé jiné nechutnosti. Co nejrychleji jsme se naučili přehlížet všechny ty otrapy, drzouny i skutečné ubožáky. Nejvíce nám bylo líto dětí, ale byli jsme na cestě a rozpočet nezahrnoval dobročinné účely. Museli jsme ignorovat, okřikovat, odstrkovat, zkrátka být tvrdíci.

DENÍK: ...Na kopci za městem je Navagrah templ, odvěká astronomická observatoř. V templu snídá, meje se a odpočívá parta polonahých dědků, kteří patrně o astronomii vědí jen to, že je Země placatá. I když ono zdání v Indii klame. Vidíte dědka a von je rád, že ví, jak se jmenuje a kolik mu je let. Vedle vidíte úplně toho samýho dědka. Stejněj vous, stejněj hadry, je taky bos, jenže je to univerzitní profesor a je schopen vám odříkat dějiny lidstva anglicky, japonsky, německy, turecky a ještě přinejmenším v dalších deseti jazycích..... Chrám má vzhled vosího hnízda. Je celý červený a jeho obvod zdobí devět bohů. Každý zastupuje jednu z devíti planet naší sluneční soustavy. Kolem se poflakují kozy, opice a my dva.... Koukáme z výšky na Brahmaputru a město. O něco později sedíme na lodi, cucáme limču a koukáme na Brahmaputru zblízka.... V ghátu perou povlečení a prostěradla z hotelu. Vedle ghátu leží prádlo na ne zrovna košer písku a suší se.... K dopravě nákladu slouží káry dvoukolký: velká deska, dřevěná kola, dvě madla, mezi madly kůň chcípáček nebo človiček bez bot. Lepší káry mají na kolech gumy, okovaného koně nebo človička v žabkách. Méně rozměrný náklad nosí Indové na hlavě. Hlava bývá omotaná turbanem, zlepšuje to stabilitu nákladu....

17. 11. 2000

K řece přistoupili mladí manželé. Přijeli zdaleka. On vláčel zavazadla a ona pečlivě zabalené miminko. Poklekli k vodě zahuštěné bahnem a lejny, sledování klukem, co z mola sypal do vody odpadky. Odkryli škvrně a obřadně ho umyli a napojili posvátnou říční vodou. Teď konečně je jejich dítě čisté a může začít spokojeně žít.

Indové jsou dbalí čistoty, ale tak trochu zvláštně. Protože koupelna, jak ji známe z Evropy, je zde výsadou jen několika jedinců a hotelových hostů, probíhá běžná koupel asi takto: Ind si stoupne na ulici. Jedno kam. Do restaurace, na náměstí, na nádraží, je to fuk, hlavně když kolem zevluje dost lidí, aby viděli jak je čistotný. Pak se svlíkne. Ind muž si zadek a ptáčka schová šátkem. Ind žena se moc nesvléká, myje se v sáří, a tak tělo i šaty bere jedním vrzem. Ind se namočí a důkladně namydlí. Mydlí si všechno. Uši, vlasy, nos, hrud', ale nikdy jsme neviděli, že by si myl nohy a nějakou část rozkroku. Holt sahat si mezi pŭlky a na přirození je asi nepřirozené. Abych zas tolik nepomlouval, třeba si ona místa drhnou jindy,

někde v ústraní. Pak Ind opláchne mydlínky a oblékne se. Zaloví pod šaty a strhne mokrý koupací šátek. Ještě ho propere a namotá na hlavu. Polije se voňavou esencí a hotovo.

Na cestě jsme cítili z lidí všelijaké odérky, někdy fujtajbl, jindy květinářství, ale v průměru byli Indové rozhodně voňavější než letní česká tlačeničky v prostředcích MHD.

U Brahmaputry

11.45, v kapse hrály pečlivě schované lístky směr Dillí, trofej z utkání my versus úředníci. Na cestu jsme pořídili vodu, miniaturní banány a sušenky, ke kterým se báječně hodil zbytek naší zásoby česneku z domova. Jeden z policajtů v uniformě barvy hrachové kaše přežvýknul betel, odplivl si a nasměroval nás bambusovou holí k možná správnému vlaku. Informaci nebylo těžké získat. Každý milerád poradil. Problém byl ale ten, že radil i ten, kdo nic nevěděl. Sužování nejistotou, přesvědčovali jsme se vždy několikrát, je-li to skutečně ten pravý spoj. Zabarikádovávali jsme se v protékčím dvoumístném kupé, které zůstalo nějakým zázrakem dosud prázdné. Vlak se hnul a přišla první vlna zájemců o místo, za něž jsme úředníkům zaplatili dost peněz.

"No pasaran! Vydrž!" povzbuzoval jsem Ničku, která chatrné, plechové dveře zaklínala nohama. Neustále, ve dne v noci, se k nám chtěl někdo prodat, ale svůj klid a prostor jsme statečně ubránili.

DENÍK:Nička zahlédla z vlaku čápa marabu. Taký si ho rychle prohlížím - a je to teda kus!....Jízda plyne v rytmu cvakání kolejí a věčných výkřiků: "Rúdy, rudy, rudy, rudy. Čaj, čaj, čaj, čajííí." To znamená: "Bramboračka s plackou zabalená do novin a sladkej čaj s mlíkéééém."Na neznámé stanici do našeho kupé čumí koza žebračka. Opřela se o vagón a prostrčila hlavu okenními mřížemi. Dal jsem jí banán.... Druhý den ráno vidíme hodně nahých prdelí zemědělců, kteří se chodí k trati venčit....

18. 11. 2000

Ve městě Sabaur zdobila nádraží socha bohyně Kálí. Bohyně měla rudé tělo, několik pařátů, dlouhé černé vlasy, zlověstný ksicht a u nohou rozkuchané bílé tělo, z kterého tekly vnitřnosti. Ostatně vnitřnosti tekly i bohyni z huby, takže sousoší zase až tolik krásy nenadělalo. Po obědě již expres projel Patnu a po osmnácté hodině nás přivítala krysí parta na nádraží Mughalserai. Podlahu v chodbice vlaku, samozřejmě přečpanou lidmi, během cesty pokryla tlustá vrstva hnoje. Kromě flusanců, exkrementů z přetékajícího WC, šlupek z vajec a oříšků tvořila vrstvu směs neidentifikovatelných surovin, takže jsme raději naše separé opouštěli jen ve výjimečných situacích. Například jsem si nemohl nechat ujít zásah proti dvěma venkovankám. Starší ženy, obě s uzlíčkem pěti švestek, se vtěsnaly před naše kupé, schoulily se na zem a předstíraly spánek, dokud je nezmerčila stráž. Měly sice lístky, ale pro nejlevnější třídu. Zoufale kvílely, že jejich třída je úplně plná. Zaručeně nelhaly, ale bohužel, osožák poplácal ženy rákoskou po hřbetě a zavelel: „Hajdy pryč z tohoto vagónu!“ Kroutily se a fňukaly, až jedna z nich zahrabala v uzlíčku, vyndala deset zmuchlaných rupií a strážníka podplatila. Ten schoval peníze a odešel. Během chvíle se zjevili tři jiní strážníci. Vesničanky opět kvílely, prosily o smilování, jenže na další úplatek jim nezbylo a tak opouštěly svůj flek, vyprovázeny ranami holí, tentokrát méně symbolickými.

Vlak měl zastávku v Tundle. Stále jsem zíral do mapy, dumaje o vylepšení cesty. "Mrkni na mapu, ta Tundla je přece jen kousek od Agry," seznamoval jsem Ničku s nápadem, "takže když vylezeme tady a chytneš nějaký spoj do Agry, ušetříme tak deset hodin cestování a dost peněz." Vlak zrovna zastavil.

"Nevíš, kde teď sme?" oslovil jsem nádražáka.

"Tundla," pokojně odvětil a přerhl Ničce nit rozhodování.

"Rychle, rychle," vytrhl jsem jí mapu z ruky, "vylézt teď je zaručeně výbornej nápad. Věř mi!" Věřila. Popadli jsme bágly a vyskočili do tmy zvláště liduprázdné Tundly. Byly dvě hodiny po půlnoci.

19. 11. 2000

DENÍK:autobus nejede. Bereme si taxíka za 250,-, což je kulantní cena na tuhle noční dobu, na tuhle zemi a vzhledem ke skutečnosti, že jsme běloši a chceme do bájně chlouby Indů, do Agry.... Řidič je Jantar. Nejdřív mu nespustí fáro, pět poskoků nás roztláče, pak nemá benzín a chce zálohu, závěrem se musí dvacetkrát ptát, kudy se dostane k hotelu Sidhartha, přestože tvrdil: "Agru znám jak svoje boty." Vlastně, no jo, žádné neměl, on řídil bosý.

ÁGRA

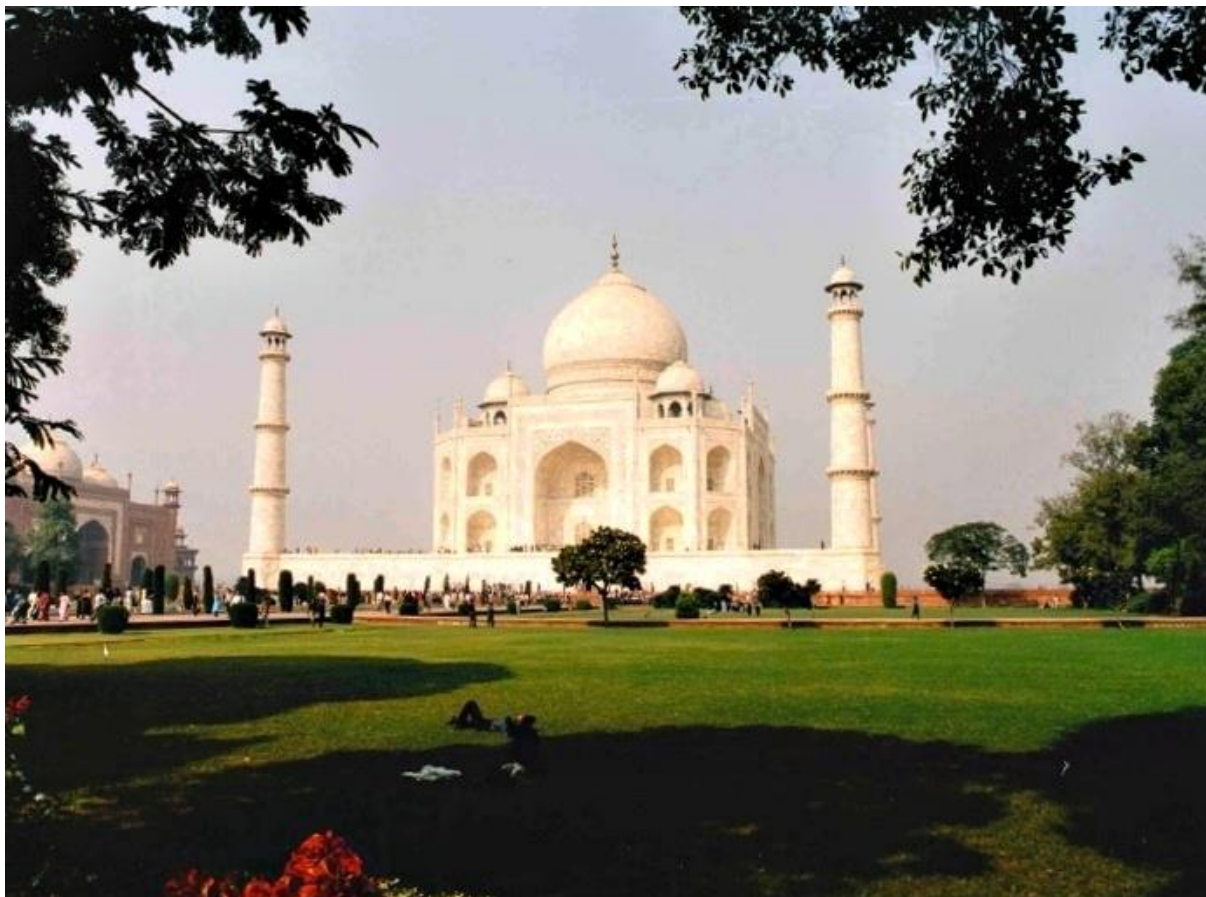
Psát něco o Ágře a nezmínit Tádž Mahal je pořádný ořech. Šalamounsky tento vlašák rozlousknu pomocí encyklopedie nakladatelství Diderot, kde pod heslem Ágra nalezneme toto: Město v severoindickém státě Uttarpradéš, na řece Jamuně; 876.000 obyvatel. Průmysl textilní, chemický, potravinářský. Umělecká řemesla. Dopravní křižovatka; univerzita (1927). Sídlní město říše Velkých Mughalů (16. až 17. stol.). Chrám Tádž... Následuje několik řádků o Tádž Mahalu. Takže ani Diderot nedokáže změnit fakt, že nejsymetričtější stavba světa, pomník velké lásky, svojí slávou dávno zastínil město. Ágra, bez Tádž Mahalu by ztratila srdce, upadla v zapomnění, zarostla travou a rozpadla se v prach.

"No, to je náká blbá Kanada, nebo co?!" Cedula u západní brány Tádž Mahalu nám hnula žlučí. Čerstvé nařízení, podložené domněnkou, že Japonci změnu nepoznají a zbytek cizinců, když už sem dojedou, vydrží i tuhle maličkost, zvýšilo Neindům vstupné z patnácti na tisíc rupií! Pohroma. Dáme-li dva tácy, protočí se nám bulvy, utrhnou žíly, sevře nás křeč a nerozchodíme to, rozpočet totálně zkrachuje. Na druhou stranu, když už jsme sem dojeli, a nevidět Tádž, co teď? Babo rad'. Poradil dědek. Přiběhl a všem bezradně stojícím u bran paláce řekl, že vzhledem k zítřejším politickým volbám můžou dnes všichni dovnitř zadarmo!

"Tys dopustil, Šáhžaháne, aby tvá královská moc z tvé ruky
vyklouzla, avšak slze,
kterou uronila láska, chtěls věčný život darovat.
Čas soucit s lidským srdcem nemá a směje se jeho bolestné
snaze spoutat své milé
ve věčném vzpomínání.
Ale tys čas v síti krásy zachytil a beztvárnou ji věčným tvarem
korunoval.
Tajemství, šeptané za tiché noci nejdražší milence, kryje teď
kámen ve věčném
mlčení.
Světové říše mění se zvolna v prach, staletí noří se do tmy;
jen mramor vzdychá ke hvězdám své věčné: vzpomínám.
"Já vzpomínám." Leč život zapomíná, neb slyší volání
Nekonečného a lehkou nohou
pospíchá mu vstříc, zanechávaje svou stopu v ojedinělých
výtvorech krásy."

Rabíndranáth Thákur: "Z darů milujícího"

Tádž Mahal

Šáhžahán měl manželku. Jmenovala se Ardžamand Bánú Bégam, divné jméno, proto ji raději přezdívali Mumtázmahal - Vyvolená pro palác nebo Tádžmahal - Koruna paláce. Tuhle Vyvolenou vládce miloval a ona díky projevům jeho náklonosti stále rodila. Při čtrnáctém porodu, roku 1631, si Mumtázmahal řekla, že už má nad hlavu pozemských starostí o muže, porodů a kojení, a odešla na onen svět. Zdrčený Šáhžahán svolal nejlepší stavebníky, sochaře, kameníky, umělce a tisíce dělníků. Na jeho přání započala stavba hrobky pro jeho milovanou. Dílo trvalo dvanáct let, sežralo horu bílého mramoru a také velkou část pokladny mughalské říše. Nazývají ho Tádžmahal, "sedmý div světa" nebo také "mramorový sen o lásce". Podle mě Mramorový sen je nejtrefnější pojmenování. Na stavbu byl totiž použit vzácně čistý mramor se stejnorodými krystaly, dovážený až odněkud z Pakistánu, který ji posouvá za hranice skutečna do dimenze snů, představ a kouzel. A proč? Je to světlem. Tádžmahal se mění každou hodinou, podle toho, odkud a jak do jeho zdí svítí slunce. Střídá barvy, září, bledne, někdy se ztrácí v mlžném oparu stoupajícím z řeky Jamuny.

"Málem sme vo to přišli," spokojeně jsem se usmál a chytil Ničku kolem ramen. Tádžmahal obklopovala chvějící se aura čehosi, rozmazávala kontury a marně jsme ostřili zrak i foťák. Té parády jsme se nemohli nabažit ani po několika hodinách. Osahávali jsme teplý mramor, jako Šáhžahán svoji Bégam, usedali na schody, mazlili se s precizními kamennými mozaikami a čerpali energii dávných věků.

Hlavu plnou myšlenek o vzácné lásce Šáhžahána k Mumtázmahal a vzpomínek na jejich nádherné hroby pod kopulí Tádžmahalu, rozjímali jsme, když nás zarazil poutač v češtině. "Restaurace Ano, čisté prostředí, vaříme z převařené vody," a další pěkná hesla.

DENÍK:Pan Viki Baba (lépe by mu pasovalo Ali Baba - loupežník) a jeho bratr Khan mají opravdu výjimečnou hospodu. Po vřelém přivítání Baba spouští kazeťák. Někde splasil Hůlkovy árie z Drákuly, sedá si k našemu stolu a přísahá: "Já rád Češi. Mám hodně ček frends." Ukazuje vizitky s českými jmény a pak nabízí prvotřídní haš a Mařenu, dovoz z Afganistánu. Chvilku tlacháme, Viki nenápadně sonduje, jak dlouho pobudeme v Agře a máme-li pojištění. Spikleneckým hlasem navrhuje bezpečnou, snadnou možnost výdělku. Poněkud déle mně trvalo, než jsem pochopil celou habadůru. Tlumočím ji Niče a společně pak Vikimu radíme, ať si nápad strčí za klobouk. Jde o to, vycucnout prachy ze zdravotní pojišťovny. Baba by nás ubytoval u komplíce - doktora. Nakrmili by nás, hýčkali a mezitím by proběhl podvod. Oznámili bychom pojišťovně smyšlenou chorobu a hospitalizaci. Doktor, Baba a my si potom nerovným dílem rozdělíme kořist....

"Když nemáte zájem, nou problem, rozmyslete se, večer vás budu čekat," nenechal se Viki vyvést z míry naším odmítnutím účastnit se nekalé akce. "Já udělám bramboráky, kamarád z Čechy přivezl Majoránka, tady se totiž Majoránka špatně shání."

"Tak jo, večer si dáme bramborák a pivo, ale jinej kšeft nebude. Leda kdybys chtěl levně prodat támhle ten obraz."

Baba měl na zdi zavěšený dlouhý rám, v kterém byl na hedvábí krásně vymalovaný slavnostní průvod slonů.

"Jasně, bez starosti, obraz připravím," rozzářil se Viki Baba, strhl obraz ze skoby a začal rozebírat rám.

Využili jsme příležitost, když byl ten den volných vstupů, a zajeli k Červené pevnosti, druhému nejvýznačnějšímu lákadlu Agry. Pevnost, dost podobná Červené pevnosti v Dillí, byla obehána příkopem a vnitřní prostranství měla zaplněna turisty. Makakové buď moudře hačali na zdech a zírali na lidi, nebo honili hejna alexandřů (Psittacula), zelených papoušků s černými límečky a dlouhými ocasy, kterých je v Agře vidět spousta. My buď moudře zírali na makaky, nebo jsme se honili za papoušky, což bylo zábavnější než prohlížet červené zdi pevnosti, které nám po ranním očarování Tádž Mahalem připadaly tuctové. Zato druhá návštěva u Baby nebyla tuctová. Sezam se otevřel. Viky skutečně připravil bramboráky i obraz, který nechal kupodivu za babku. Poseděli jsme. Nička obdivovala velbloudy procházející se před slují, já zase obraz a rozradostněn dobrou koupí, nalil jsem do sebe speciální lassi, Vikim do nebe vychvalovaný nápoj.

"Vypiješ to a za hodinu budeš lítat." Takhle myslel to „do nebe“.

Až na nepatrnou časovou odchylku měl pravdu. Lektvar připravený z jogurtu, banánů a pořádné porce extra silné trávy začal účinkovat za hodinu a pět minut. Nička sledovala moji proměnu a náramně se bavila, zatímco já balancoval mezi nebeskou a pekelnou bránou a objevoval nové stránky vědomí. Odvedla mě na pokoj a pohotově zapsala výroky, jež jsem blekotal v zdivočelém stavu myslí.

Zde je její přesný zápis: **"Jé, já myslel, že jedeme...Já vidím ty stany svalený, co jdou za sebou jak kostičky...Všechno vidím, celej svět!...Otevřený voči neudržim, všechno se houpe...Mám pocit, že mi utne srdce...Měla si, na férovku, udělat na něj vetřelce...Já vidím, jak jezdiš chvíli sem, chvíli tam...Vidím slona s antiperlí na čele a má uši jako králík...Připadá mi, že mě chtějí zavakuovat do pytlíku...Ted' na mě koukaj ty dvě brambory na talíři a celýho mě zamastěj...Zítřa půjdu do manifestace...Jedna, dva, tři, čtyři, pět, ještě jsem něco zapomněl, nevím co to bylo, asi čtyři a pět...Sundat botu, dvanáct, třináct, už mám 18 úkonů... (To už jsem byl na pokoji, svlékal se a chystal do postele. K této činnosti jsem vynakládal nadlidské úsilí a pro pořádek jsem si každý úkon počítal.) ...Mám zuby napíchnutý na zubním kartáčku...Hlavně klid...Jsem Šostakovič a napíšu poetu o poetě...Přišly dvě postupky...Nashledanou rodné paštika. (Následoval hysterický smích) ...Nejhorsí je, že je člověk vyhučenej, ale vtípněj...Máš**

zamřížovanéj spodek," řekl jsem nakonec, při pohledu na Blančiny pruhované kalhotky, a zcepeněl jsem.

Tohle povídání o cestě Indií smolím již druhým rokem. Je to tím, že stále trhám nit vzpomínek a vždy z nějakého důvodu můj Orient expres vjíždí na slepou kolej. Následkem toho se pak opakuji, jsem nudný a vyprávění ztrácí šťávu. Prosím vás, buďte shovívaví.

S Ničkou jsme se stěhovali a zabydlovali v novém bytě. Potom jsem pomáhal švagrovi z útrobu sklepa vyrvat přetěžký kotel a můj, předchozím stěhováním unavený hřbet, totálně zkolaboval. Vyhřezla mně plotýnka a při sezení sviňsky bolela. Místo abych vysedával nad počítačem a trápil se správnopisem, skuhral jsem v ordinacích rozličných doktorů a trápil se pomyšlením, že už to lepší nebude. Akupunktura, magnet, nějaký čas deprese v nemocnici, rehabilitační péče, masáže, plavání, cvičení, prášky a cvičení a zase prášky.

Jindy důvodem ke klidu pera (vypravěčského) bývají rodiče, sourozenci, oslavy a svátky, pes, koně, chalupa, kamarádi, lenost, Vánoce, jarní únava, zimní únava, mé snahy být dobrým sportovcem, malířem, muzikantem **nebo být...**

K tomu "nebo být" musím učiniti minipoznámku. Seděli jsme na břehu řeky Gangy a ve stínu sešivaného slunečníku nám jeden svatý muž požehnal. Nakapal na nás kousek řeky a zeptal se: "Máte děti?"

"Ne," my na to.

"Tak budete mít syna," řekl a nechal si ten žvást zaplatit.

Vzhledem k tomu, že naše desetiletá touha zplodit potomka byla dosud marná, muselo být prohlášení Inda žvást podložený jen jeho vírou v jakousi pochybnou moc posvátné řeky. Směšné! Avšak teď za ta slůvka "nebo být" píše **otcem**. Nička je těhotná a to je ten nejpádnejší a nejlepší důvod, proč vyprávění o Indii vážne. Její narostlé břicho zatím nejdokonaleji brzdí můj Orient expres a jsem za to zdržení vděčný.

Tak, kde jsem to skončil. Aha - Agra!

20. 11. 2000

Měl jsem saharsky vyschlý organismus. Hlava třeštila, a tak jsem snědl dva čtyřstovkové ibuprofeny, vajíčka, vypil kafe a šel vyklopit průjem. Zatracená lassi, doufal jsem, že její účinky nikdy víc nepoznám.

DENÍK:Městem harcují nákladáky naplněné skandujícími lidmi. Ulice přímo sálají vzrušením. Křik, hemžení, plakáty, kolem uren lístečky, muzika, řečníci, nadšený dav. Agra prožívá demokratické volby, proto se raději klidíme někam do ústraní. Je to těžké, najít zátiší. Nejdříve jdeme na hřbitov, kde byl pokoj jen do chvíle, než se rozezněly zvony. S prvním úderem zvonu se jako na povel zvedá smečka psů – tuláků, hlídající hroby a začíná pronikavě výt. Pak na nás zaštěkal nějaký chlap, ať táhneme někam jinam, tak jdeme k řece, pod hradby Tádž Mahalu. Největší pohodu ale nacházíme pod korunami stromů v Šáhdžahán parku....Jedno z mnoha nevímečích zvířat, prasnice, odvádí skupinu selátek na jednu z četných pouličních skládek. Tady je naučí, jak rýt v bordelu a hledat si potravu.... Po obědě jedeme na protější břeh Jamuny. Stojí tu menší verze Tádž Mahalu nazývaná Bejby Tádž,Navečer obdivujeme řemeslníky, zlatníky a kamenické mistry při práci. Do mramoru vybrušují květinové mozaiky, které pak vylepují dokonale opracovanými polodrahokamy. Prohlížíme si jejich obchůdky naplněné překrásnými pracemi.... Nička by nakupovala, až by se hory zelenaly, ale krotím ji. Musí nám zbýt na cestu a pobyt v Džajpuru....

Zašli jsme na chvilku za kšeftařem Vikim Babou. Zase do nás hučel, jak dobrý by byl pojišťovací podvod, a nabízel každému z nás 3.000,- Rp. Opouštěli jsme toho mizeru a šli si zajistit autobus do Rádžasthánu.

21. 11. 2000

Nakonec si Nička prosadila svou. Nedala na mé argumenty, že v Džajpuru jistě sežene vše laciněji, a pořídila si stříbrný prstýnek s kamínkem. Koupi předcházet obvyklý rituál. Půlhodinový rozhovor se šperkařem a jeho syny, pití čaje a smlouvání o ceně.

"Já i synové jsme ti nejlepší umělci a naše zboží je nejlepší," chválil sebe i syny leprou zryšavělý vousatec, kterému, tak jako spoustě jiným, leprou postiženým, nemoc vybělila kůži. "Děláme z nejčistšího stříbra a kameny máme nejkrásnější." Druhý den se prstýnek rozpadl. Dědek ho spravil a omlouval se: "Nevím, jak je to možné? Ještě se nám to nikdy nestalo. Ale teď jsem ho spravil a slepil tak, že vydrží úplně všechno," ujišťoval nás. V Džajpuru se prstýnek rozpadl opět a nadobro. Nička si koupila jiný, krásnější a mnohem levnější.

Poznávali jsme zákoutí Agry. Agerské roztomilé děti, agerské půvabné krávy, agerské restauranty a jednoho prodavače starožitností. Byl zvláštní tím, že odmítal jakkoliv smlouvat o vysokých cenách svého zboží. Snad desetkrát jsem zastavil u jeho stolku, kde měl exponáty vystavené, a zkoušel ho zlomit a získat od něj nádhernou konvičku s kravskou hlavou. Neoblomně trval na svém a já také, takže konvičku nemám, což mě pořád mrzí.

DENÍK: ...Naše sláva filmových hvězd neuvadá ani zde, v oblasti zamořené turisty. Indové při návštěvě Tádž Mahalu zapominají na skvosty architektury a raději fotí mě a Ničku, zvláště i po boku svých rodin. Budeme ozdobou jejich albumů....

22. 11. 2000

Autobus mířil na západ. Na polích se procházeli pávi a pávice. Cestou jsme spatřili i několik míst, kde končí kravské mrtvoly. Protože krávu nikdo do huby nevezme, nechávají ji zestárnout a po smrti ji pak odvěčou na určené místo za městem, kde již čekají hladoví psi, krkavci, supi a hmyz. Tvorové, kterým nevádí, že dobytek je posvátný. Dvě hodiny po poledni jsme se škvírou mezi hnědočervenými skalisky protáhli do hlavního města slunečného Rádžasthánu, jednoho ze svazových států severní Indie.

DŽAJPUR

Městem se pohybují skoro dva milióny obyvatel, sloni, krávy, opice, ale také mnoho tažných velbloudů, kteří jsou jako stvořeni pro práci ve zdejších suchém a horkém klimatu. Na první pohled se město jeví upraveně, moderně, bohatší, než jsme čekali. O tom druhém pohledu povím později. Široké silnice a na nich i několik dobrých aut, krásné okolí, pevnosti na skalách, spousta barev na domech i na šatech a ozdobách krásných žen.

Džajpur byl založen v roce 1727 maháradžou Džaj Singhem II. Odtud jeho název. Singh byl blázen do astronomie a budoval observatoře, z nichž jedna, s tou jsme si užili, ve městě zůstala. Džajpur je důležitou dopravní křižovatkou, kvete zde průmysl i obchod a daří se zde umění. Zajímavou tvář dal městu i maháradža Ram Singh. Dle jeho příkazu z roku 1875 musely mít všechny domy ve městě jednotnou barvu. Od té doby se Džajpuru říká růžové město.

Do autobusu naskočil chlapík oblečený do bílé košile a tesilek. Na nohou měl, jak jinak, žabky. Suverénně zamířil k nám, jako když nás zná. Zrovna jsme uvažovali, kde vystoupíme, když ten chlapík vzal naše bágly a řekl: "Pojďte, tady si vystoupíte, už jsem na vás čekal."

"Co je to za fór?" ptal jsem se Ničky.

"Kdo to je?" ptala se zase Nička.

Vystoupili jsme a celí zpitomělí šli za tím chlápkem jako ovce. Zavedl nás ke své rikše, otočil se a potřásl nám pravicí. Tak jsme se seznámili s Šankarem, kterému jsme omylem říkali Puškar. Byl to frája, ale celkem rozumný člověk. On a jeho rikša nám několikrát dobře posloužili. Šankar nám vysvětlil spoustu věcí o Indii a při smlouvání ceny

nebyl nepřijemný, jako většina rikšounů. Těžil z nás, ale nepřeháněl to. Bylo mu jasné, že víme, že nás ždíme. Myslím, že se za to tak trochu styděl.

Nejdříve jsme hledali vytipovaný levný hotel. Bohužel se z levného hotelu vyklubal drahý, svěřili jsme se tedy zcela do Šankarovi péče. V útulném penzionu Sumer Niwas nám Šankarův přítel poskytl velký pokoj s přílehlou zahrádkou, na které jsme po večerech klábosili u láhve pívka. On měl Šankar kamarády a známé po celém Džajpuru, a tak byl schopen zajistit a sehnat vše, nač si člověk pomyslel. My jsme si jednou přáli velbloudí safari. Šankar chvilku přemýšlel a pak povídá: "Zařídím to. Zítرا budou velbloudi."

Druhý den nám představil vyžraného chlapa, kterému v odpudivém, odulém obličejí blejskaly dvě vodnaté, hadí oči, známka přílišného holdování hašiši.

"To je můj bratr," řekl Šankar. "On vás odveze na safari. Jemu potom i zaplatíte."

"A kolik?" optal jsem se.

"To až pak."

"Ne, chci vědět dopředu, kolik."

Šankar si s hašišákem něco brebentili a pak Odulec vyřkl částku, já ji rapidně snížil a pláclí jsme si.

DENÍK: ...Řimbuch se nacpal do rikši, pod křídlo schoval malého dědu a místo pryč z města, do přírody, na venkov, veze nás do obrovského skladiště, obklopeného rušnými výpadovkami, po kterých tečou proudy nákladů. Tady děda opouští křídlo a přivádí z hloubi skladu jiného, mnohem staršího dědu. Ten táhne na šňůře vyzáblou velbloudici. Zvíře nemá na hřbetě sedlo, ale jen plesnivou deku. Je to jeden z unuděných velbloudů, kteří ve skladišti přemisťují balíky. A prý at' si sedneme, kmet že nás povozi dokolečka mezi halami, u kterých se začali srocovat skladníci čekající na zábavné show. To je safari!...Hašišák připomíná, že za tuhle trapnost zaplatíme 1000,-Rp a za dopravu 300,-Rp... Dožadují se minimálně tři jezdeckých velbloudů, dvou pro nás a třetího pro našeho průvodce, a hlavně připomínám, že chceme do přírody, pryč z města. Tak jsme se přece domluvili! Už teď ale vím, že se pořádného velbloudího safari nikdy nedočkáme...Odulec dělá nechápavého. Co se nám nelíbí? Když chceme do přírody, tak prý kmet zapřáhne za velbloudici káru a pojedeme na výpadovku, zařadit se do kolony aut.... Máme toho dost a chceme domů. To se hašišákovi nelíbí a tak navrhuje, že pojedeme o kus dál za jinými velbloudy. Tam se nám bude projížd'ka určitě líbit. A dodává, že to bude, jak jinak, o něco dražší....

"A je to tady! Zase nás chtěj voškubat!" zoufám si.

Popojeli jsme o čtyři kilometry dál k jinému skladu. Další starej pán se starým velbloudem zapřaženým do káry. Kolem stejná výpadovka, ve vzduchu tuny splodin. Naštvaně jsem řekl, že chceme domů. Hned! Odulec se uraženě ksichtil a pořád vypočítával astronomické částky za své skvělé služby. Nacházeli jsme se zhruba na stejném místě, kam nás zavezl minulý den rikša za čtyřicet rupií.

Když jsme konečně přesvědčili tlust'ocha, že mu na takhle přihlouplé safari kašleme a u bran Růžového města opustili jeho rikšu s tím, že nemáme zač mu platit, protože nás podvedl, podlily se hašišákovi oči krví, vyskočil z rikši a zastoupil nám cestu. Začal rvát, že chce prachy. Já zase řval, že mu nic nedám.

"A řeknu to tvému bratrovi, jaký jsi podvodník," pohrozil jsem mu.

"Jakému bratrovi?" on na to.

"Puškarovi přece!"

"Žádného bratra Puškara nemám," odpověděl.

Obstoupilo nás asi sto lidí a vytvořilo kolem kruh. Ring volný! Nička se raději schovala do davu. Hodnotil jsem situaci, spočítal si pro a proti. Přece nedám tomu špekovi tisíc rupií za nic. Začal jsem pěstí a koulel očima. Ale patří-li hašišák k Sikhům, má pod turbanem schovanou křivou dýku, a když se začneme rvát. Hezky česky jsem poslal soka do prdele, hodil po něm dvě stovky, abych mu zacpal hubu, prorazil hradbu těl, popadl Ničku za ruku a prchl do spleti růžových uliček.

Celou příhodu, jsem potom vyprávěl, Puškarovi. "A nakonec tě tvůj bratr zapřel," stěžoval jsem si. On s trochu smutným výrazem odpověděl, že Opuchlina vlastně není jeho bratr v pravém slova smyslu. Tak, jako se jinde říká přítel, kamarád, známý, kolega, tak v Indii se říká "bratr".

"No, a že nezná Puškara, nelhal. Já se přece jmenuju Šankar."

První odpoledne v Džajpuru nám Šankar ukázal moc pěkné mauzoleum. Lezlo se do něj dírou v plotě. Nebyla tam ani noha, až na partu starců vařících si v ústraní opojný koktejl, a skupinu veverka sídlících ve zvětralé zdi. Mauzoleum postavené z italského a indického mramoru v odpoledním slunci zářilo z jedné strany bělostně a z druhé strany, tam kam dopadalo slunce odrážené od okolních červených skal, měly hrobky barvu růžovou. Tak krásné reliéfy, sochy a parádičky tesané do kamene asi nenajdete nikde jinde na světě. Šankar slavnostně označoval hroby, jako by v nich leželi jeho příbuzní.

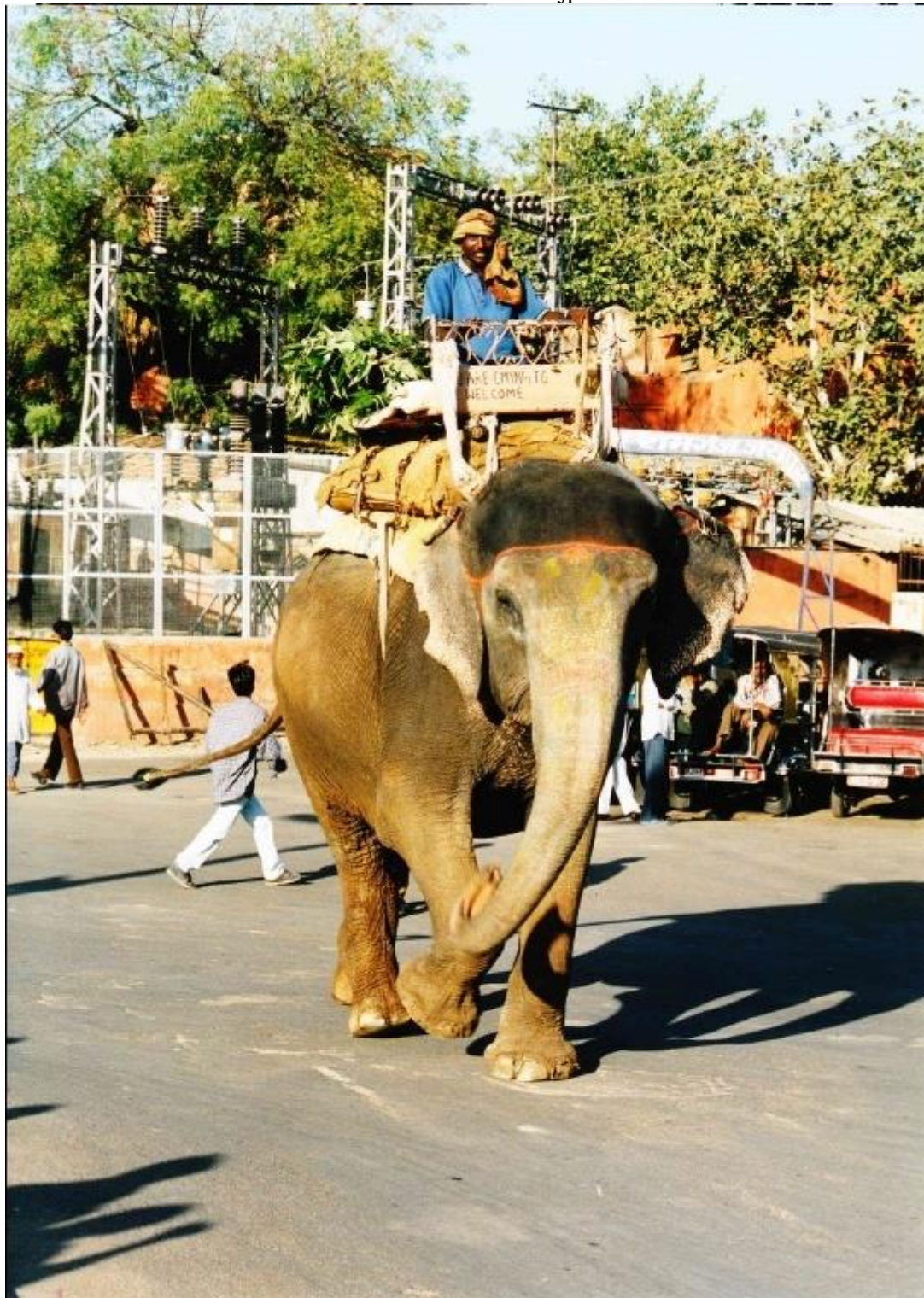
"Tady leží mahárádža, tady jeho žena, tady je pochovaný syn mahárádži. Zujte se a pojd'te sem za mnou. Tady je druhá žena mahárádži a támhle žena mahárádžova syna, a tady spí jiný mahárádža. Pozor, ať nestoupnete na tu desku, právě pod ní leží," ukazoval hrdě a nám šla z té krásy a mahárádžů hlava kolem.

V podvečer jsme stanuli na břehu jezera, hned u cesty vedoucí k nedalekému městu Amber. V dávných dobách bývalo jezero útočištěm vodního ptactva a zůstalo jím i dnes. Mahárádžové z Džajpuru uprostřed jezera vystavěli venkovský palác, ve kterém dříve odpočívali a lovíli kachny. Nyní je pohádkový palác obýván pouze hnízdícím ptactvem a pozvolna chátrá. Scénérie Vodního paláce lákaly k focení. Zapadající slunce, vodní hladina, ledňáčci, kormoráni, volavky a na břehu fakýři. Jeden tahal z košíku kobru, dva jiní měli na zemi před sebou rozloženou velkou, černou deku. Hecovali mě, ať jim zaplatím, posadím se na "létající koberec" a oni zařídí, že odletím.

"To sem snad cvok?" otočil jsem se na Šankara a chtěl, aby se zasmál a férově potvrdil můj názor, že na takový hlod skočí jen ten největší pitomec nebo dítě. On se však na mě podíval s vážnou tváří a zopakoval slova fakýrova: "Zaplatíš, sedneš si na koberec a poletíš."

První den v Džajpuru se zdál nekonečný. Šankar nám ještě stihl ukázat takovou hadrárnu. Velkosklad oblečení, látek a všeličeho. Hedvábí i plátno tam batikovali, barvili nebo zdobili pomocí velkých razítek, to vše výhradně přírodními barvivy. Dalo se tam levně nakoupit. Stejně tak se v Džajpuru dalo sehnat velice výhodně stříbro.

Růžové město – Džajpur

Byla tma. Nedaleko našeho hotelu se konala svatba. Listopad je příhodný měsíc pro uzavření sňatku, proto den co den ulicemi zněla hudba. Svatebčané jásali a svatební obřady a hostiny nebraly konce.

DENÍK:Po celém Džajpuru vyrostly kulisy paláců z bambusu, papíru a plátna, z dálky k nerozeznání od skutečných staveb. Atrapy slouží k jedinému účelu. Manželské páry v nich slaví svatbu, aby si připadaly jako v paláci.... Ženich vyzdobený jako princ sedí na koni vyzdobeném podobně. Jede městem, někdy s ním sedí v sedle malý kluk - družička. Jede a před ním tančí a zpívá dav. Hraje se na bubny a trubky. Je to bezva nářez. Trochu džez, trochu hudba lidojedů. Ženich na cestě městem stráví někdy i několik dní. Tančící a jásající dav mu brání v jízdě. Tančí muži, pak zase henou a zlatem nádherně vyšlechtěné ženy v drahých sári. Je-li tma, na cestu svítí blikající elektrické lucerny, kterým dodává šťávu pojízdný, lomozíci a odporně páchnoucí agregát. V různých intervalech ženich zaloví v kapse, vyndá několik bankovek a mrskne je do davu. Dav na oplátku uvolní ženichovi na moment cestu. Tak to jde pořád dokola. Ženich míří za nevěstou, čekající ve falešném paláci.... Tahají nás do tančícího svatebního průvodu. Jdu dokola. Netančím, ale filmuji.... Ničku obletují mladíci.... Dostáváme růži společně s pozváním od ženicha k účasti na hostině. Jaká čest! Jenže jsme špinaví jak prasata. Stydíme se v našich cestováním zadělaných šatech mezi vyšňořené svatebčany, a tak pozvání odmítáme. Škoda. Velká škoda....

V Indii jsou svatby zpravidla dohodnuty rodiči. Rozhoduje příslušnost ke stejné kastě, prachy a majetek, náboženské vyznání. Láska? Nerozhoduje. Stává se, že v den svatby vidí ženich nevěstu poprvé a někdy se mu za ní ani nechce.

Jednou večer jsem stál na ulici a zase sledoval svatební průvod. Nička zůstala v penzionu, protože byla unavená. Přišli ke mně chlápci. Jako obvykle jsem musel odpovídat na obecné i důvěrné dotazy. I já se ptal. Třeba, jak je to se svatbami. Nakonec se mě zeptali, zda nechci nějakou dívku. Že to není problém. Je období dobré pro svatbu. Nějakou nevěstu by už sehnali nebo aspoň nějakou přítelkyni na večer.

"Ne, ne, děkuju kluci," řekl jsem jim, "ale já už jednu holku mám."

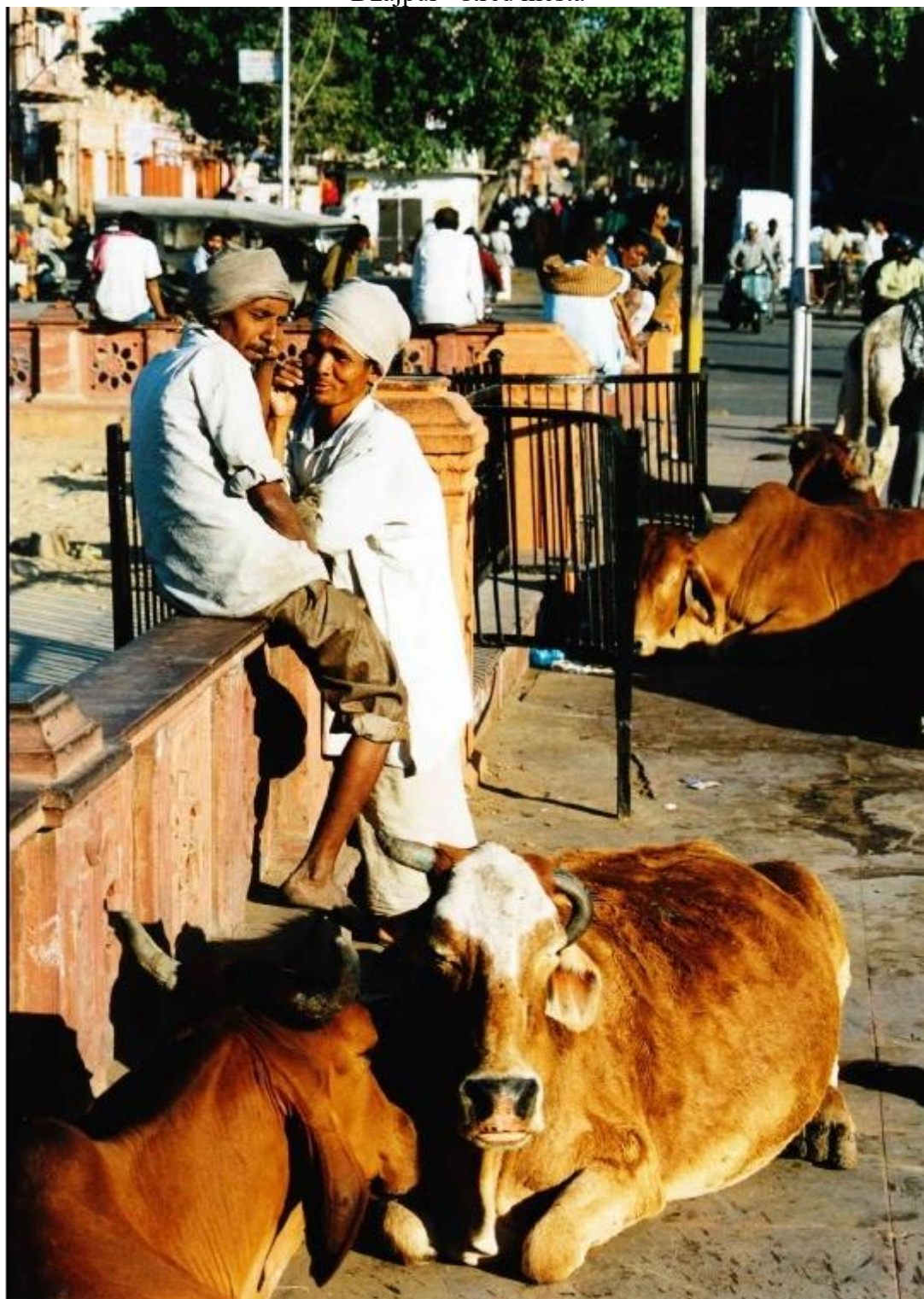
Hulman posvátný (*Presbytis entellus*) - amberská pevnost

23. 11. 2000

Po snídani jsme se s Šankarem vydali k dvacet kilometrů vzdálené amberské pevnosti. Do pevnosti ležící na skále vedla dlouhá nepříjemně stoupající cesta, kterou jsme pohodlně zdolali na zádech slonů. Křídami pomalovaných chobotnaticů bylo pod pevností hodně, turistů ještě více. V pevnosti jsme koupili oříšky a krmili hulmany posvátné (*Presbytis entellus*), poměrně veliké, v Indii uctívané opice, obývající kdejaký chrám. I tady v pevnosti Amber jich žila spousta. Cestu dolů jsme zdolávali po svých a na jednom chodníčku sevřeném skálou a hradbami si na nás počíhala tlupa hulmanů a drze zaútočila na náš pytlík oříšků. Bleskově jsem se vzdal, a abych si zachránil kůži, přesměřoval jsem opičí útok tak, že jsem sáček mrskl Blance pod nohy. Za podlé chování v boji s hulmany jsem si to potom od Ničky slíznul, a věřte, ženskému útoku se odolává mnohem hůř než opičímu.

Džajpur - střed města

Každé ráno přicházejí z Džajpuru sloni do Amberu s otepí žrádla, svačinkou, kterou si drží v chobotu. Večer se sloni zmožení celodenním taháním turistů do pevnosti vracejí těch 11 km po silnici zpět. V suchém, horkém, rážzastánském počasí je to pěkná dřina. Také slonaři bývají unaveni. Viděli jsme je, jak na zpáteční cestě z Amberu chrápali stočení na matracích připevněných na sloních hřbetech, zatímco sloni se samostatně vraceli domů.

Na silnici je slon pán, jemuž se mnohý Ind uctivě ukloní. Nikoho ani nenapadne lézt mu do cesty nebo ho jinak obtěžovat. V provozu má slon absolutní přednost nejen kvůli své

velikosti a síle, ale i pro božskou nedotknutelnost. Kdo by se opovážil srazit s příbuzenstvem boha Ganéši?

Mnoho obyvatel Džajpuru a okolí se žíví tkaním koberců. Šankar nás zatáhl do firmičky, pro kterou pracovalo 20.000 tkalců!

Než se koberec narodí, dospěje a může do světa, trvá to dlouho a stojí to hodně námahy. Nejprve tkalci ve svých příbytcích, na jednoduchém dřevěném rámu, vdechnou kobercům život. To je nejdůležitější a nejtěžší práce. Koberce jsou tkány tak pečlivě, že nerozeznáte rub a líc. Tkalci používají různé barvy a různé vzory, proto je každý koberec jiný, ale vzory nejsou pouze nahodilou záležitostí fantazie. Mají určitý řád a symboliku, která má pradávne kořeny v Persii, v říši Mughalů i jinde. Zsvěceným může koberec sloužit jako nekonečný kalendář nebo z něj mohou číst duchovní příběhy a moudrost.

Novorozený polotovár od tkalců skoupí fabrika, kde se dílo dokoná. To znamená: utáhnout, pročesat, sestříhat, vyprat, vypnout, sušit 15 dní na slunci a dalších několik nezbytných pečlivých osírek.

V podniku, do kterého nás zavezl Šankar, tyto dodělavky probíhají na dvoře, kde kuře krákoře, zablácení psi polehávají na rozložených kobercích a odkud čistota zmizela na zdravotní dovolenou. Koberce z radžastánské a kašmírské vlny přesto úspěšně mizí v naleštěných domovech pracháčů. Jsou totiž opravdu nádherné.

Především k mému potěšení se nám do cesty připlétla malířská dílna. "Dílna" zní divně, ale pasuje to víc než ateliér. Nesedí tam totiž malíři, umělci, kteří povolují uzdu své představivosti a jejichž díla mají osobitou pečeť autorova výtvarného projevu, nýbrž umělci dělníci. Malířství se začlenilo do sféry řemesel mezi zlatnictví, ševcovství, pekařství nebo zednictví. (Mírně přeháním.) Samozřejmě, že v dílně nenajdete nešiku bez talentu, ale více než talent ocení mistr píli, pečlivost a pracovitost. I několik let trvá zelenáčům, než se zdokonalí natolik, aby směli používat drahé a vzácné barvy, než mohou malovat ryzím zlatem a stříbrem. A dalších několik let, než se stanou mistry svého oboru.

DENÍK:Sedíme za pultíkem. Šéf dílny, mistr, před nás vrší stohy nádherných obrazů. Sranda je, že se ty dílka sobě podobají, jako vejce vejci. Šéfk ukazuje na jeden výtvor. Miniaturní slon na něm má chobot o setinu milimetru špatně smotaný. Šlendrián! Takovýto pokažený kousek nám prodají levně, jelikož je nám jasné, že ho maloval učedník. Jasné nám to není, ale děláme, že jsme pokaženého slona hned odhalili.... Maluje se převážně na hedvábí bezvadnými štětci zhotovenými z jemné zvířecí srsti.... Námětem obrazů bývá palác, maháradža s družinou, sloní průvod, koně a velbloudi. Tato témata se opakují celá staletí a neměnné zpracování je dovedeno k dokonalosti.... Mistr viděl náš obdiv. Namočil do barvy ostrý štětec a bez lupy napsal na zrnko rýže: "Zdeněk miluje Blanku." Na zrnko rýže! Nekecám. Tomu, kdo nevěří, můžeme rýži ukázat. Tímto výkonem nás uvedl do transu a úspěšně nám střelil malý obrázek. Je na něm kůň, symbol síly, slon, symbol štěstí a velbloud, symbol myslí.... Večer jsme navíc koupili rádžastánský rum a taky typíko indickou muziku, aby bylo veselo a zesílila šťastná mysl....

Každý večer jsem potkával dva, dětskou obrnou mírně postižené malé kluky. Vždy mě zastavili, zda se nechci přijít mrknout na jejich představení. Jsou prý dobří loutkáři a nedaleko mají vlastní divadlo. "Jsme umělci," říkali a hrdě vždy vypínali prsa. Poslední večer v Džajpuru jsem kývl, že tedy zajdu pro ženu a do divadla přijdeme. Klukům zajiskřily oči.

"Nebudeš litovat, pane," řekl ten starší z nich, uhladil si důstojně špinavé sáčko a dodal, že představení začíná za půl hodiny.

Na určeném místě nás malí umělci již netrpělivě vyhlíželi. Jejich divadlo byla potrhaná plachta zavěšená na několika bambusových tyčích a hlediště vybavené čtyřmi židlemi bylo zcela prázdné.

"Ničko, ničemu se nediv, usmívej se a na konci tleskej, ať maj ty kluci radost," zašeptal jsem.

Začal milostný příběh maháradži a maháraní. Starší chlapec kvrdlal loutkami a ten druhý bubnoval a zpíval o maháradžově dobrodružství. Jak jel do dáli na koni, jak bojoval s

kobrou, jak našel maharání a pak si jí vzal do paláce. Nám Evropanům připadalo představení dosti primitivní. Nevěděli jsme, jestli se smát, bát nebo truchlit, proto jsme raději zachovávali neutrální výraz. Čím jsme pak klukům zaplatili? No tím, že jsme si koupili maháradžu i maharání. Dvě loutky ze dřeva a čistého hedvábí.

24. 11. 2000

Šankar nám doporučil levnou vegetariánskou restauraci, v které si naše chuťové smysly fakticky užívaly. Byl tam několikastránkový jídelní lístek. Pokaždé jsme do něj jen tak namátkou zapíchlí prst a zeptali se, co to je. Číšník nikdy neřekl nic jiného než: "Je to very gúd." A vždy měl pravdu. Ách, když si vzpomeneme na tu baštu, po které se člověk cítil čímsi obohacen, a přestože totálně sytý, bylo mu do skoku. Takové pocity zkrátka po guláši s knedlíkem nikdy mít nebudete.

Pročítám si, o čem jsem již napsal, a myslím na to, o čem ještě chci vyprávět, a maličko si zoufám. Jaksi přeskakuji děj, hopsám z tématu na téma a to již nejím lehce stravitelné indické pochoutky. Snažím se nezapomenout na nic, co stojí za kus řeči, a tak hned když si na něco vzpomenu, namastím to do textu, ať se to hodí nebo ne. Dělán to s dobrým úmyslem o nic z naší cesty vás neošidit, a tak moc nepitvejte můj sloh a poperte se s ním, však i my se v Indii potýkali se spoustou divných věcí. Jako například 24. 11. dopoledne. Klikatou cestou jsme stoupali k chrámu boha Slunce, známějšímu spíše jako Opičí chrám. Balancuje na jedné špici hřebenu skal obklopujících Džajpur. Bylo děsné vedro, ale příkrou cestu hemžící se tlupami hulmanů a makaků, prasaty, kozami a stádem krav jsme zdolali zvesela. Laškoval jsem s kozlíky i opičkami a s paní, která nám předváděla pětinohou krávu. Panoha vyrůstala krávě ze zad. Nerozuměl jsem ani slovo, a proto se jen domnívám, že ta ženská označila přebytečnou kravskou hnátu za božské znamení. Taky se domnívám, že skřehotala: "Na krávu jste se koukli, tak teď koukejte zaplatit." Přihrnula se ke mně s napřaženou rukou a opakovala: "Pifty, pifty, pifty." Chtěla padesát! Tomu jsem rozuměl až moc dobře, ale plynulou češtinou jsem to kopnul do autu.

"Nic jsme ti nevzali, tys nám nic nedala. Takže, jak říkáš. Jsme si fifty fifty," zubil jsem se na babu a její krávu.

"Pifty, pifty," zase ona.

"Dyť říkám, fifty fifty," zase já a odcházel jsem.

"Pifty, pifty," znovu ona a mávala nastavenou dlaní a šla za mnou. A tak to šlo pořád dokola, dál a dál, půl kilometru skalnatým úbočím.

DENÍK:Já si tu jednu kozu ochočil sušenkou. Nička to zkoušela ráno u hotelu s krávou, zatímco já fotil dudky na odpadcích a páva. Moc se jí to nevyvedlo.... Dávala jsem jí sušenku a ona mě ta kráva za odměnu nabrala na rohy. Jeden přihlízející občan řekl, že zvíře trpí nemocí šílených krav. Naštěstí netekla krav. Pardon krev.... Zdeny se ptá náhodného chodce, kde můžeme směnit prachy. Ten nás vede do doupěte mladých kšeftařů. Obchodují se šperky. Hned nás přesvědčují, abychom s nimi začali podnikat. Oni zajistí dovoz stříbra a zlata, my zajistíme prodej. Nechceme zranit jejich sen o plodné spolupráci, a tak cosi slibují. Měníme dolary ve velice dobrém kurzu a mizíme....

Při toulkách ulicemi Džajpuru jsme viděli všechno možné i nemožné. Polomrtvého velblouda, nahého asketu, žebráky, slony, holiče i kuchaře pracující pod širým nebem, psy, z nichž každý druhý, ten co se neopatrně připlétl pod kola v zmateném provozu, měl zmrzačené nohy. Mnohde jsme viděli chlapce i pány držící se za ručičku. Působili dojmem bukvic a nejspíš i někteří z nich byli teplouškové, ale většinou se jednalo o kamarády, kteří se drželi za tlapku ze stejného důvodu, z jakého se u nás drží chlapi kolem ramen.

Džajpurské potůčky povrchové kanalizace ústily do širokého betonového koryta. Nějak jsme zabloudili cestou na Nahargarh Fort, pevnost ležící na opačném konci města než Opičí chrám, a ocitli se u této řeky hnusáren, v které brouzdaly svině a sviňátka a v jejímž

okolí řádilo nesčetně výrostků. Honili kvičící prasata, pouštěli papírové draky, a jakmile jsme se objevili, přísáli se na nás a my se nestačili ohánět po jejich nenechavých chapadlech.

Přece jen se nám podařilo najít správnou cestu. Ve snaze dostat se ze spárů drzých dětiček, hnali jsme to, ten den již po druhé, nahoru po skále plnou parou. U pevnosti jsme nabrali ztracený dech a potěšili se krásnou vyhlídkou. Hradby pevnosti vinoucí se po skalách nám připomínaly čínskou zeď. Nádhera. Zapadající slunce, ticho, nikde ani živáčka. Totiž jeden živáček tam byl. Živáček, Čecháček. Cestoval jen tak sám Indií a vypadal hodně znuděně. Povídal, že jestli v Džajpuru něco stojí za to, tak jedině Džantar Mantar, astronomická observatoř postavená v roce 1728. Koukal na pohádkovou nádheru města, na čarovně krásné skály a říkal: "Fakt, hele. Stojí to tu za prd, ale ten Džantar Mantar, to je něco. Bomba! To sem ještě neviděl. To mě dostalo."

"Ten kluk byl divnej," upozornil jsem Ničku poprvé, když jsme ho opustili. Druhý den jsme observatoř prohlédli a nenašli v ní nic zajímavého. Vypadala jako ošklivé dětské prolézačky na blbém komoušském pražském sídlišti.

"Ten kluk byl moc divnej," upozornil jsem Ničku podruhé, když jsme zklamaně šli z areálu Džantar Mantar. Štvalo nás drahé vstupné, co jsme vysolili za vstup a taky poznání, že nechápeme astronomii.

DENÍK:Zdenyho se v Hadrárně pokoušejí naučit omotat hlavu 5,5 metru dlouhým hadrem a vytvořit tak turban. Marně.... Zvykli jsme si, že nám nikdo nemůže rozumět, a tak jsme pěkně nahlas pomluvili nové hosty v našem penzionu...."Jé, jaký má támhle ten trapácký kraťasy. Fantócky. Vypadá jak blb. Che, che." Smáli jsme se do té doby, než se ukázalo, že hosté jsou parta chalanů ze Slovenska.... Byli moc milí a přijmuli naši omluvu. Večer jsme s nimi a s jejich placeným indickým průvodcem vychlastali flašku becherovky a slivovice z jejich zásob.... Průvodce byl mladý, študovaný Diličan. Mluvil o tom, jaká je víra mocná čarodějka. Že zná jedno vřídlo v horách, kde se voda vaří, ale když do té vody skočí člověk, neuvaří se. To je prý boží moc. Já mu řekl, že to je prostý zákon fyziky. Ve vyšší nadmořské výšce se přece voda vaří při nižší teplotě než sto stupňů. Kapánek se ho dotklo to, že vyvracím důkaz boží síly, ale srovnal to hlt slivovice....

25. 11. 2000

Průvodce Slováků učinil dobrý skutek a smluvil nám dopravu do Sarisky. Celý den jsme se třásli nedočkavostí. Sariska je park vyhlášený tím, jak dobře se v něm daří tygrům. Zítra třeba přece jen chytne tygra za ocas. Už zítra!

SARISKA

Sambar indický (*Cervus unicolor*)

26. 11. 2000

A bylo zítra. Vyzvedl nás postarší taxikář v předpotopní káře. V tom autáku se dal pohodlně hrát fotbal, nebo pořádat ples. My nadměrný prostor a nadměrné kanape nahrazující sedačky využili tak, že jsme cestu tam i zpět z parku slastně prospali.

Národní park Sariska se rozkládá v nádherně členitém kraji. Jaro zde bývá velice krátké, zima mrazivá a léto extrémně horké. Většina potoků a říček valících se v době

monzumů mnoha kaňony, během léta, kdy teploty šplhají až na 46°C, vysychá a zvěř se stahuje k jezírkům a loužím v údolí. Jeleni, antilopy, opice, prasata a také šelmy.

"Jsme tu právě včas," radovali jsme se, při pohledu do prázdného kamenitého koryta řeky, "u napajedel bude narváno." Samozřejmě jsme věřili, že mimo jiné, čeká na nás i pán zdejší divočiny, tygr indický (*Panthera tigris tigris*). Sariska, jejíž převážnou část pokrývá tropická suchá džungle, je unikátní tygří rezervací, kde se během několika posledních let, v rámci vládního "Projektu Tygr", podařilo jedenáctihlavou tygří populaci více než zdvojnásobit.

Najmuli jsme džíp a průvodce, opravdového syna přírody. Nejenže celý park miloval, ale dobře ho i znal a uměl mluvit zvířecí řečí. Nejprve nás vezl po prašné a zizizené cestě. Avšak znenadání strhl vůz, prolétli jsme křovím a skočili do nitra džungle.

"Psst," syčel Mauglí, "slyšíte?"

Vypnul motor, zatímco jsme se zvedali z podlahy zpět na nohy.

"Co? Co máme slyšet?" šeptali jsme polekaně.

"Někde blízko je tygr."

Tygr! Napětí nás dusilo. Síla okamžiku nás lechtala v pupíku. Našponovali jsme kukadla i sluch tam, kam hleděl Mauglí. Ticho. Pípl pták. Travou prošustilo prase. Křikla opice a ticho, jen srdíčka nám klepala do prsou.

V následující chvíli nezařval tygr, ale motor džípu a my se zběsilou jízdou prodrali do jiného křoví za dalším podezřelým zvukem, a pak ještě několikrát. Mauglí nám akční jízdou a větickami: "Někde blízko je tygr," nebo "Tady by mohl být tygr," šikovně zvedal adrenalin. Kromě toho nám během honby za šelmou stihl představit ostatní obyvatele Sarisky, a nebylo jich málo.

Mezi stromy se pásly největší asijské antilopy. Příliš antilopsky nevypadaly. Spíše kravsky. Zavalité tělo, krátké růžky, těžkopádné pohyby. Správný název pro tato třistakilová zvířata je nilgau pestrý (*Boselaphus tragocamelus*), ale také jim, pro fialovomodrý odstín srsti, říkají modré antilopy. V polostínu korun stromů se ukrývali čitalové, maskující se do krásně puntíkatých šatů, podobných těm, jaké u nás nosí daňci. Čital, neboli axis indický (*Axis axis*) je nádherný jelínek menšího vzrůstu dělící se o potravu s poněkud větším sambarem.

Přijeli jsme k malé prohlubni, kde zrovna jeden sambar (*Cervus unicolor*), manekýn s pěkným parožím, olizoval zem. Asi mlsal nějaké minerály nebo co a nechtěl toho kvůli smradlavým hňupům v plechovce nechat. Pomalu jsme se k němu sunuli a testovali, jak velká je jeho odvaha. Nejprve nastražil uši. Pak vypjal krk a hlavu s parožím vztyčil co nejvýše. Potom zvedl ocas a oslepil nás bílou prdelí. Už jsme byli vzdáleni jen několik málo metrů a já mohl fotit holuby v jelením nose. Sambar ne a ne se pohnout z oblíbeného lžiště. Až když mu Mauglí zavrčel do ucha povel tygří řečí, jelen se splášil, odhodil pýchu a panicky zmizel.

U napajedla hasila žízeň vysoká i pávi korunkatí (*Pavo cristalus*). Páv v nebezpečí řve jako Krakonošova sojka. Je to takový alarm. Je-li nablízku páv a mlčí, zvěři nic nehrozí, ale já být zvěři, tak bych raději na páva nespolehal. U vody jsme sledovali kromě pávů ještě dalšího ptačího fešáka. Byl jím ledňáček hnědohlavý (*Halcyon smyrnensis*). Předváděl střemhlavé skoky do vody, ale rybku nechytil. Asi nebyl úplně ve formě. Ledňáčka jsme viděli již několikrát předtím, a to na etiketě piva Kingfisher, v Indii velmi oblíbené značky. Napajedlo. Ledňáček. Pivo. Nanuk. Z té asociace mi vyschlo v krku.

Z větví stromů visely dlouhatánské ocasy hulmanů. Zamířili jsme k nim, ale když jsme tlupu opic nešetrně vyrušili, rozutekla se až na jednoho starého samce. Náš průvodce mu domlouval, jenže opičáka žádné domluvy nezajímaly a zuřivě cenil ostré špičáky. Moc nechybělo a byl by z nás s potěšením nadělal fašírku. Kazirangští hulmani jsou protipólem městských chrámových hulmanů. S lidmi nechtějí rozhodně nic mít.

Při malé pauze na stanici strážců parku se do našeho džípu snesla zpívající letka timálií (*Timaliidae*) a dokonale vyzobala z vozu drobky a smetí. Tito roztomilí pěvci s

pichlavýma očkama nám drže hopsali pod nohama, čechrali si peří, váleli se v prachu a na důkaz přátelství pokadili naši fotobrašnu. Snad ještě radostněji jsme byli u stanice přivítání, vlastně ani nevíme, jak se jmenovaly. Nepředstavily se, ale vypadaly jako přerostlé straky. Mauglí nám dal kousek chleba a ony se slétly z okolí, sedaly nám na ruce a nechaly se krmit.

Jako takové malé odškodnění za nepolapeného tygra pro nás Mauglí nachystal setkání s šakalí rodinkou. Dalo mu to pořádně zabrat, než nakormidloval džíp do pozice, z níž bylo vidět víc než šakalí chlup. Ten dobrý syn džungle nevěděl, že jsme spokojeni i bez chyceného Šér Chána. Že jsme si splnili dětské sny. Nad námi se koulí indické slunce, v houštinách se ukrývají dravé šelmy, džungle voní a hraje tajemnou písničku.

27. 11. 2000

V děravém profukujícím autobuse jedoucím do Dillí jsme docela vymrzli. Hodně se ochladilo a poslední den naší cesty ukončila průtrž mračen. Paharganj, čtvrť ve Starém Dillí, kde jsme si našli poslední ubytování v laciném, myšmi prolezlém hotelu, proměnil příval deště v bahnisko. Vše, čím byly ulice obtěžkány, se během chvíle rozpustilo a utvořilo několika centimetrovou řídkou kašičku. Ťapkali jsme v ní a snažili se uhýbat gejzírům, které stříkaly od kol rikšů i od žabek kolemjdoucích. Utráceli jsme poslední prachy a smířovali se s faktem, že musíme domů.

Letadlo odstartovalo v jednu hodinu po půlnoci, **28. 11. 2000**.

Pod nos nám přinesli podnos s francouzskou bagetou a nesedět vedle nás Ind v turbanu, zdála by se cesta obří zemí pod námi jen povedenou halucinací.

Nička a já - Sariska, Indie 2000

Poznat Indii za měsíc nejde. Nejsme tak hloupí, abychom si to mysleli a troufli si tvrdit, že nám to stačilo. Že jsme v tom fofru poznali kulturu národa, mentalitu obyvatel a způsob jejich života, a vůbec, ale za sebe přísahám, já vím, jak Indie voní, pamatuji si lidi, které jsme potkali, a kdykoliv si uvařím čaj z Dardžilingu, zapálím santalovou tyčinku a zavřu oči, jsem opět tam. Sedím na nádvoří starého chrámu, opodál se drbe opička a snědí prckové na mě volají: "Haló pane, odkud jste?"

Byl jsem v Indii sice jen na okamžik, ale myšlenkami v ní zůstávám navždy a snad ji někdy i úplně poznám.

Indií zmítají občanské nepokoje, politické problémy, válka s Pakistánem o Kašmír, zemětřesení a ničivé záplavy, ale já jsem přesvědčen, že nic není tak zlé, aby to Indie nevydržela. A než vás to chytne, než si sbalíte věci a vyrazíte za dobrodružstvím, ona na vás počká. Šťastnou cestu, a až tam budete, pozdravujte tygra.